

KLAIPĖDOS RAJONO NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ (NVO) SEKTORIAUS ANALIZĖ

Projekto Nr. LL-00211
„NGO Capacity“

Šis dokumentas – „Klaipėdos rajono nevyriausybinių organizacijų (NVO) sektoriaus analizė“ parengtas įgyvendinant Interreg VI-A Latvijos ir Lietuvos programos 2021–2027 m. projektą Nr. LL-00211 NGO Capacity – „Gebėjimų stiprinimas ir nevyriausybinių organizacijų veiklos internacionalizavimas Liepojos mieste ir Klaipėdos rajone“.

Šį projektą bendrai finansuoja Europos Sąjunga. Analizės turinys nebūtinai atspindi Europos Sąjungos požiūrį.

Sužinokite daugiau apie projektą: <https://latlit.eu/theprojects/ngo-capacity/>

Leidinio autorių turtinės teisės priklauso Klaipėdos rajono savivaldybei ir Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centrui (NIPC).

Interreg

Co-funded by
the European Union

Latvia – Lithuania

TURINYS

I. Įvadas	3
II. Santrauka	4
III. Rekomendacijos Klaipėdos rajono savivaldybei	8
IV. NVO teisinė aplinka	11
V. Klaipėdos rajono savivaldybės NVO sektoriaus statistika	13
1. Nevyriausybinių organizacijų sektoriaus Klaipėdos rajone duomenys	13
2. Nevyriausybinių organizacijų atskaitomybė	15
3. NVO galimybės įtraukti gyventojus į savanorišką veiklą	18
VI. Nevyriausybinių organizacijų finansai	21
1. Bendros NVO sektoriaus pajamos Klaipėdos rajone	21
2. Finansavimo šaltiniai: 1,2 % GPM gyventojų parama	23
VII. Savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas	29
1. Piliečių ir NVO įtraukimas į viešųjų paslaugų teikimą	29
2. Viešųjų paslaugų teikėjai pagal viešosios politikos sritis	31
2.1. Kultūra	31
2.2. Sportas	32
2.3. Socialinės paslaugos	34
2.4. Švietimas	35
VIII. Piliečių į(si)traukimas į sprendimų priėmimo procesus	37
1. Piliečių įtraukimo į sprendimų priėmimo procesus svarba	37
2. Klaipėdos rajono NVO tarybos veikla ir kitos savivaldybės komisijos/tarybos	39
IX. Literatūra	44
X. Priedai	45

I. ĮVADAS

Analizės tikslas – išanalizuoti Klaipėdos rajono savivaldybėje veikiančių nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) situaciją, identifikuojant, kiek rajone yra registruotų NVO, kiek iš jų turi NVO žymą, paramos gavėjo statusą, kiek iš jų yra pateikusios veiklos ir finansines ataskaitas VĮ Registrų centrui, kokios yra organizacijų metinės pajamos, galimi finansavimo šaltiniai, bendradarbiavimo su Savivaldybe praktikos, galimybės dalyvauti viešųjų paslaugų teikimo bei sprendimų priėmimo procesuose.

Analizės metu siekiama nustatyti esamą NVO situaciją ir vystymosi poreikius, o rekomendacijose pasiūlyti tikslingus pagalbos mechanizmus savivaldybėje veikiančioms organizacijoms. Analizuojant tarpsektorinių procesų raidą, siekiama įvertinti Klaipėdos rajono NVO plėtros, kompetencijų stiprinimo ir paramos poreikius bei parengti rekomendacinį mokymų planą.

Metodai:

- dokumentų, Klaipėdos rajono savivaldybės pateiktų duomenų bei kitų šaltinių ir literatūros analizė;
- Klaipėdos rajono NVO atstovų apklausa;
- diskusijos NVO fokus grupėse;
- ekspertiniai interviu.

Analizė atlikta 2026 m. sausio–kovo mėnesiais. Analizuoti 2024–2026 metų duomenys.

Analizė atlikta Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro Klaipėdos rajono savivaldybės užsakymu, įgyvendinant projektą „Gebėjimų stiprinimas ir nevyriausybinių organizacijų veiklos internacionalizavimas Liepojos mieste ir Klaipėdos rajone“ (angl. „Capacity building and internationalization of NGO activities in Liepāja city and Klaipėda district“, trumpinys „NVO pajėgumai“, angl. „NGO Capacity“ LL-00211), finansuojamo pagal 2021–2027 m. Interreg VI-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną programą.

II. SANTRAUKA

Klaipėdos rajono NVO sektoriaus analizės santraukoje pateikiama apibendrinta informacija, esminiai faktai ir rekomendacijos. Pagrindiniame dokumente pateikiama išsami Klaipėdos rajono savivaldybės NVO analizė, apimanti jų dabartinę būklę, finansinį skaidrumą, savanorių įsitraukimą, teisinį reglamentavimą ir bendradarbiavimą su vietos Savivaldybe. Taip pat pateikiamos rekomendacijos bei galimas mokymų planas, skirtas tikslingoms investicijoms į NVO sektoriaus plėtrą.

NVO teisinė bazė

Analizėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos (LR) nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymu, pristatomos NVO, politinių partijų, profesinių sąjungų ir valstybės kontroliuojamų subjektų teisinės apibrėžtys Lietuvoje. Atkreipiamas dėmesys, jog NVO yra nepriklausomos, ne pelno siekiančios, visuomenės interesus atstovaujančios organizacijos, kurių teisinis statusas gali būti asociacijos, viešosios įstaigos bei labdaros ir paramos fondai. NVO taip pat skirstomos pagal šiuos kriterijus: grupinės naudos NVO, viešosios naudos NVO, nacionalinė NVO, skėtinė nacionalinė NVO.

Nevyriausybinių organizacija – nuo valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų valdymo nepriklausomas savanoriškumo pagrindais įsteigtas visuomenės ar jos grupės naudai veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra siekti politinės valdžios arba įgyvendinti vien tik religinius tikslus.

Išsamiai aptariamas ataskaitų teikimas ir mokestinė aplinka, išryškinant būtinybę turėti NVO ir paramos gavėjo statusą, siekiant gauti viešą finansavimą ar tam tikras privilegijas.

Organizacijos tipas	Ataskaitos RC	Pelno mokestis	Turto mokestis	Pajamų mokestis	GPM parama %	Dotacijų galimybė
Asociacijos	Taip	Taip	Ne	Taip	1,2%	Taip
Viešosios įstaigos	Taip	Taip	Taip	Taip	1,2%	Taip
Labdaros ir paramos fondai	Taip	Taip	Ne	Taip	1,2%	Taip
Profesinės sąjungos	Ne	Ne	Ne	Taip	0,6%	Ne
Religinės bendruomenės	Ne	Taip	Ne	Ne	1,2%	Taip
Politinės partijos	Ne	Ne	Ne	Taip	0,6%	Ne
Biudžetinės įstaigos	Ne	Ne	Taip	Taip	Ne	Taip

NVO sektoriaus statistika

2026 m. pradžioje Klaipėdos rajone buvo registruota daugiau kaip 500 organizacijų: 245 asociacijos, 217 viešųjų įstaigų, 44 labdaros ir paramos fondai, 14 religinių bendruomenių ir 10 profesinių sąjungų. Iš jų 326 turi NVO statusą, o 391 – paramos gavėjo statusą, kuris leidžia gauti paramą iš fizinių ir juridinių asmenų. Tačiau 115 organizacijų paramos gavėjo statuso neturi, kas gali rodyti jų neaktyvumą ar administracines problemas.

326 NVO pateiktose ataskaitose VĮ Registrų centrui (už 2024 m.) nurodė, jog turi 1 598 savanorius, kurie jų organizacijoms skyrė 38 892 valandų neatlygintino darbo. Tai kuria didelę pridėtinę vertę ir socialinę svarbą, nes, vertinant pagal vidutinį darbo užmokestį (pvz., 14 Eur/val.), savanorių indėlis į Klaipėdos rajono NVO sektorių 2024 m. siekė daugiau kaip 0,5 mln. Eur.

Tik du trečdaliai organizacijų pateikė veiklos ir finansines ataskaitas už 2024 m., o tai rodo atskaitomybės iššūkius. Viešosios įstaigos, tarp jų ir kai kurios savivaldybės, valdomos, generuoja reikšmingus biudžetus – dešimties didžiausių metinės pajamos viršija 1 mln. Eur per metus. Asociacijos generuoja taip pat dideles pajamas, o kai kurios bendruomenės yra sektini pavyzdžiai net nacionaliniu mastu. Labdaros ir paramos fondai, veikiantys Klaipėdos rajone, pasižymi žemesniu ataskaitų teikimo rodikliu ir mažesnėmis pajamomis.

NVO sektoriaus finansai

Lietuvos gyventojų pajamų mokesčio (GPM) paramos sistema leidžia gyventojams skirti 1,2 % pajamų mokesčio dalį NVO, jei jos turi oficialų NVO statusą, t. y. NVO žymą bei paramos gavėjo statusą, ir atitinka ataskaitų teikimo reikalavimus. 2025 metais Klaipėdos rajone 269 subjektai gavo 381 848, 00 Eur iš 6 722 rėmėjų. Kai kurios NVO negavo paramos dėl įvairių administracinių trūkumų (neturėjo NVO žymos ar paramos gavėjo statuso).

Klaipėdos rajone tarp 1,2 % GPM paramos gavėjų lyderis yra asociacija „Gyvūnų užuovėja“ (26 224 Eur). Taip pat ženklias sumas iš GPM paramos generuoja ir įvairios bendruomeninės organizacijos. Kai kurios organizacijos gavo tik minimalias sumas – vos 6 Eur, kas rodo skirtingą vietos bendruomenės narių palaikymą ir pačių organizacijų vangų siekį pritraukti gyventojų skiriamą GPM dalį.

Remiantis VĮ Registrų centro Klaipėdos rajone veikiančių juridinių asmenų (asociacijų, viešųjų įstaigų bei labdaros ir paramos fondų) veiklos ir finansinėmis ataskaitomis nustatyta, kad bendros organizacijų metinės pajamos Klaipėdos rajone 2024 metais sudarė 23 680 081, 00 eurų.

Teisinė forma	Pajamos, Eur, 2024 m.
Asociacijos	4 181 452, 00
Viešosios įstaigos	19 298 032, 00
Labdaros ir paramos fondai	200 597, 00
Iš viso	23 680 081, 00

NVO ir Savivaldybės bendradarbiavimas

Klaipėdos rajone bendradarbiaujama įtraukiant NVO ir piliečius į sprendimų priėmimo procesus tiesiogiai ar per patariamąsias tarybas, komisijas ir dalyvaujamąjį biudžetą, organizuojant apklausas, teikiant konsultacijas, skiriant finansavimą ir patalpas panaudos būdu NVO veiklos vystymui. Diskusijų NVO fokus grupėse ir ekspertinių interviu metu surinkti duomenys rodo atvirą, įtraukų ir visapusi bendradarbiavimą.

Klaipėdos rajone veikia NVO taryba. Tai – patariamoji institucija, veikianti savivaldybės lygmeniu, skirta skatinti NVO veiklą ir stiprinti bendradarbiavimą su Savivaldybe ir jai pavaldžiomis institucijomis bei įstaigomis. Taryba teikia pasiūlymus NVO vystymo klausimais, dalyvauja vietinių teisės aktų rengime ir vertina viešųjų paslaugų teikimą. Savivaldybės NVO tarybos veikla Lietuvos NVO tarybų efektyvumo indekse (www.nvotarybos.lt) 2025 metais įvertinta gerai ir rekomenduojama kaip gerasis pavyzdys kitoms savivaldybėms. Savivaldybėje taip pat veikia kitos patariamąsios komisijos ir tarybos (socialinės apsaugos, kultūros, jaunimo ir kitose srityse – iš viso 32), kurių veikloje dalyvauja NVO atstovai ir/ar gyventojai, tačiau analizės rengimo metu atliekant interviu su ekspertais, pastebėta, kad NVO atstovų motyvacijos stoka ir ribotas įsitraukimas ne visada sukuria realią pridėtinę vertę sektoriui.

Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimas vyksta NVO ir kitas Savivaldybei nepavaldžias organizacijas įtraukiant į viešųjų paslaugų teikimą. Klaipėdos rajone šiuo metu yra 27 programos, kuriomis konkursų būdu finansuojami projektai ir jų bendras biudžetas yra apie 10 mln. Eur. Ši suma siekia beveik 15 % finansavimo, kuris yra skiriamas biudžetinėms įstaigoms veikiančioms toje pačioje, kaip ir minėtoms NVO, viešosios politikos srityje. Analizės rengimo metu vykdytos NVO apklausos, kurioje dalyvavo apie 10 % visų rajone veikiančių NVO, duomenys rodo, kad 88 % apklausos respondentų, t. y. NVO, dalyvauja savivaldybės skelbiamuose konkursuose.

Šiuo metu Savivaldybė yra skyrusi patalpas panaudos būdu 19 NVO (dauguma jų yra bendruomeninės organizacijos). Bendras patalpų plotas sudaro per 3000 m² (vidurkis apie 100 – 140 m²), o panaudos trukmė – 10 metų. Šis nefinansinis savivaldybės prisidėjimas prie dalies bendruomeninių organizacijų veiklos užtikrina jų veiklos tęstinumą ir plėtrą.

Analizės rengimo metu atliktos NVO apklausos duomenys rodo, kad Savivaldybė tinkamai išnaudoja turimas komunikacijos priemones, nes aktuali informacija pasiekia daugiau nei 90 % apklausos respondentų.

Vis dėlto, NVO sektorius yra labai įvairus tiek organizacijų brandos, tiek nuomonių ir požiūrių prasme. Dalis respondentų atkreipė dėmesį į bendradarbiavimo trūkumą su kitų strateginių tikslų siekiančiomis NVO.

Savivaldybės politinė vadovybė siekia aktyviai įtraukti gyventojus, todėl šalia tradicinių metodų, kurie yra taikomi, tikslinga taikyti ir bendrakūrybos principus. Bendrakūrybos metodas ypatingai tinkamas sprendžiant visuomenei tiesiogiai aktualius klausimus, kai svarbios gyventojų patirtys ir nuomonės, taip pat sprendžiant sudėtingas ar ilgalaikes problemas, kurioms būdingos skirtingos interesų grupės.

Apibendrinus savivaldybėje veikiančių NVO statistinius duomenis, generuojamus finansus, teikiamų paslaugų kiekius ir jų mastą bei įsitraukimą į viešųjų paslaugų tinklą, galima daryti išvadą, kad NVO sektorius auga ir tampa patikimu partneriu savivaldybei. Pozityvus savivaldybės politikų ir valstybės tarnautojų požiūris atveria galimybes NVO sektoriui aktyviai vystytis ir užtikrinti piliečių įsitraukimą bei viešųjų paslaugų prieinamumą ir kokybę. Abu šie faktoriai sukuria palankią aplinką NVO sektoriaus plėtrai. Analizės duomenys rodo didelį potencialą socialinio verslo plėtrai savivaldybėje. Pasitelkiant alternatyvius ir įveiklinant jau esamus piliečių įtraukimo metodus, yra galimybė sėkmingai didinti viešųjų paslaugų prieinamumą. Proveržis šioje srityje galėtų būti ženklesnis užtikrinant kryptingas ilgalaikes investicijas nukreiptas į viešosios naudos ir viešąsias paslaugas teikiančias NVO bei įgyvendinant III analizės dalyje pateiktas rekomendacijas.

III. REKOMENDACIJOS KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBEI

Išanalizavus Klaipėdos rajono savivaldybės viešai skelbiamus duomenis bei atsižvelgiant į tyrimo metu atliktos analizės, Klaipėdos rajono NVO apklausos, tikslinių grupių diskusijų rezultatus ir interviu su ekspertais metu aptartas išvalgas Savivaldybei siūlomos šios rekomendacijos:

- Reguliariai atlikti NVO sektoriaus analizę, kuri atskleistų sektoriaus kuriamą vertę ir padėtų priimti duomenimis grįstus sprendimus. Kryptingas NVO sektoriaus vystymas ir ekosistemos puoselėjimas užtikrintų kokybišką ir įvairiapusį gyventojų įsitraukimą į sprendimų priėmimo procesus, savanorišką veiklą ir kokybišką viešųjų paslaugų teikimą.
- Apsvarstyti galimybę įgyvendinti bendrakūrybos ir svarstomosios demokratijos iniciatyvas sprendžiant sudėtingas problemas ar ilgalaikius klausimus, kai problema turi aiškius nugalėtojus ir pralaimėtojus (pvz.: infrastruktūros plėtros ar socialiai jautrūs klausimai).
- Pristatant savivaldybės struktūrą bendroje schemoje nurodyti ne tik administracinius vienetus, bet ir patariamąsias tarybas bei komisijas, kas padėtų atskleisti turimą potencialą ir papildomas kompetencijas atitinkamų sprendimų priėmimo procesuose.
- Skatinti, jog savivaldybės politikai ir tarybos nariai dalyvautų politikos formavime NVO plėtros klausimais, domėtusi NVO įtraukimo į viešųjų paslaugų teikimą galimybėmis ir imtusi iniciatyvos šią situaciją keisti. Tam galėtų pasitarnauti išorės ekspertai, savivaldybės administracijos darbuotojai ar pačios nevyriausybinės organizacijos.
- Tobulinti viešųjų paslaugų planavimą ir administravimą, sistemingai perimant ir taikant kitų savivaldybių gerąją patirtį, plečiant paslaugų organizavimo modelius už pavaldžių įstaigų ribų.
- Svarstyti galimybę kurti tarpinstitucines programas, kuriomis siekiama apimti kultūros, socialinės ar sporto srities finansavimą, prioritetą skiriant tokiems organizacijų projektams, kurie apimtų kuo platesnį veiklų mastą.

- Vadovaujantis LR NVO plėtros įstatymo 11 straipsniu, pilnai atskleisti programinio finansavimo duomenis, nurodant ne tik programas ir jų metinius biudžetus, bet ir finansavimą gavusių organizacijų sąrašus bei lėšų sumas.

- Teikti aktyvią pagalbą NVO, vykdant lėšų pritraukimo kampanijas, tokias kaip 1,2 % GPM paramos pritraukimo, nes rajone šios lėšos nesiekia šalies vidurkio. Minėta parama stiprina organizacijas ir yra ganėtinai lengvai administruojama.

- Vadovaujantis LR biudžeto sandaros įstatymu ir Savivaldybės nustatyta tvarka, įdiegti projektų finansavimo principą, kuriuo remiantis finansavimas organizacijų projektų įgyvendinimui būtų skirtas ne vienerių metų laikotarpiui, o pvz. 2–3 metų laikotarpiui. Taip būtų sumažinta biurokratinė našta savivaldybei kasmet skelbiant konkursus, o organizacijoms užtikrintų ilgalaikį projektų įgyvendinimo stabilumą.

- Skiriant programinį finansavimą sudaryti subalansuotas konkurencines sąlygas abiejų sričių juridinių asmenų finansavimui – tiek savivaldybės biudžetinėms įstaigoms, tiek ir NVO. Tobulinti NVO finansavimo programą (tvarkos aprašą), pagal kurią projektų finansavimo konkursuose galėtų dalyvauti tik nevyriausybinės organizacijos (turinčios NVO žymą, pateikusios ataskaitas VĮ Registrų centrui) ir tiesiogiai iš savivaldybės biudžeto nefinansuojamos organizacijos.

- Svarstyti galimybę, jog projektai, kurių biudžetas yra pvz.: iki 1000 Eur, būtų finansuojami skiriant tiesiogines dotacijas (*voucher* principu) pagal organizacijos pateiktą prašymą konkrečiam renginiui suorganizuoti, prekėms ar paslaugoms įsigyti. Tokių prašymų nagrinėjimo tvarką ir sprendimų priėmimą nustatytų konkretus savivaldybės skyrius, biudžetiniams metams numatantis atitinkamą biudžeto dalį galimų dotacijų teikimui (pvz.: 3-5 tūkst. Eur). Už tokių lėšų panaudojimą organizacijos atsiskaitytų supaprastinta tvarka, pateikiant trumpą ataskaitą. Taip būtų sudarytos sąlygos iš esmės sumažinti savivaldybės administracinę naštą ir palengvinti organizacijoms galimybę gauti bei atsiskaityti už mažos vertės projektus.

- Sudarant projektų atrankos komisijas, prioritetą skirti nepriklausomų ekspertų įtraukimui ir proceso automatizavimui. Tai padėtų užtikrinti objektyvų ir nešališką projektų turinio vertinimą, o taip pat užkirstų kelią galimam interesų konfliktui.

- Vadovaujantis LR NVO plėtros įstatymo 7 str. 1 d. 5 punktu inicijuoti strateginių savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijų partnerystės sutarčių sudarymą Klaipėdos rajono savivaldybės strateginiams tikslams įgyvendinti.

Investuoti į Klaipėdos rajone veikiančias *viešosios naudos* ir *viešąsias paslaugas teikiančias NVO* keliant jų darbuotojų ir savanorių kvalifikaciją specialiais mokymais ar tikslinėmis investicijomis. Ypatingą dėmesį skirti finansavimo šaltinių diversifikavimui, socialinio verslo, plėtrai į rezultatus orientuotam poveikio vertinimui ir nevyriausybinių, organizacijų veiklos administracinių gebėjimų stiprinimui. Mokymų, skirtų tikslingoms investicijoms į NVO sektoriaus plėtrą, planas pridedamas.

IV. NVO TEISINĖ APLINKA

Visuotinai yra pripažįstama, jog vienas iš svarbiausių atviros ir demokratinės visuomenės bruožų – tai NVO, kurios aktyviai skleidžia savo idėjas, stengiasi gerinti vietos gyvenimo sąlygas ar padeda tiems žmonėms, kuriems pagalba labiausiai reikalinga, gausa.

NVO jos vadinamos pabrėžiant, kad yra įkurtos ne valdžios iniciatyva. Jas galima būtų vadinti ir savanoriškomis organizacijomis, akcentuojant, kad jos įsteigtos laisva žmonių valia ir kad žmonės į tokias organizacijas buriasi bei jas remia savanoriškai. Tačiau tai jokių būdu nereiškia, jog tokiose organizacijose negali dirbti apmokami darbuotojai ar tokioms ne pelno siekiančioms organizacijoms būtų draudžiama užsiimti ūkine–komercine veikla ir gauti pelno. Vienintelis skirtumas tarp pelno siekiančių organizacijų (verslo įmonių) ir nevyriausybinių organizacijų yra tas, kad NVO gautas pelnas negali būti paskirstomas jos nariams ar dalyviams, o privalo būti reinvestuojamas į organizacijos veiklą.

Visuomenės aktyvumas valstybės valdyje ar socialiniame gyvenime apibūdinamas pavienių asmenų ir interesų grupių veikla, rengiant viešus svarstymus, pranešimus ir komentarus, organizuojant demonstracijas, vykdant rinkimines kampanijas bei lobizmą, dalyvaujant nevyriausybinių organizacijų, profsąjungų, politinių partijų bei kitų visuomeninių junginių veikloje. Tik susitelkę šalies gyventojai (ar asocijuotos jų grupės) kartu gali daryti didesnę įtaką valdžiai ir jos priimamiems sprendimams.

Tokią įtaką daro įvairios pelno nesiekiančios organizacijos:

- **nevyriausybinės organizacijos**, veikiančios įvairiose viešosios politikos srityse ir sudarančios valstybės pilietinės visuomenės branduolį;
- **verslo įmonių susivienijimai**, atstovaujantys pelno siekiančių asmenų interesams;
- **politinės partijos**, siekiančios dalyvauti rinkimuose ir tiesiogiai valdyti šalį/miestą/rajoną;
- **profesinės sąjungos**, atstovaujančios darbuotojų ar konkrečių profesijų asmenų interesams.

Lietuvoje NVO laikomos asociacijos, labdaros ir paramos fondai bei dauguma viešųjų įstaigų, kurioms būdingi šie požymiai:

- **juridinis asmuo;**
- **prigimtinė nepriklausomybė** nuo valdžios ir valstybės valdymo institucijų;
- **pelno neskirstymo principas:** gautas pelnas nėra paskirstomas tarp steigėjų, darbuotojų ar narių, o investuojamas į pagrindinę įstatuose numatytą veiklą;
- **savivalda ir savanoriškumas:** laisvas narių įstojimas ir išėjimas;
- **tarnavimas visuomenės labui,** viešajam interesui;
- **nesiekimas tiesiogiai dalyvauti rinkimuose** ir valdžioje.

Nevyriausybine organizacija galima vadinti tik tokias organizacijas, kurios įsteigtos laisva piliečių valia pagal LR asociacijų, LR labdaros ir paramos fondų bei LR viešųjų įstaigų įstatymą. Akcentuotina tai, jog jokia savivaldos ar centrinės valdžios institucija neturi lemti valdymo teisės NVO veikloje. NVO pagal savo prigimtį tenkina visuomenės interesus ir savo veikloje vadovaujasi LR labdaros ir paramos įstatyme išvardytais visuomenei naudingais tikslais.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos preambulėje, kuriai 1992 metų spalio mėnesį vieningai pritarrė piliečių referendumas, kviečiama kurti „atvirą, teisinę, pilietinę visuomenę“. Tais pačiais metais buvo priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl ne pelno organizacijų (įmonių) įstatų pagrindinių nuostatų patvirtinimo“, kuriuo remiantis buvo registruojamos pirmosios nevyriausybines organizacijos. Lietuvoje šio nutarimo galiojimo metu, **iki 1995 metų, buvo įregistruota apie 260 ne pelno organizacijų.** [LR Seimas 2013 m. gruodžio 19 dieną priėmė Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo projektą](#), kuriame yra aiškiai apibrėžta nevyriausybines organizacijos sąvoka (2 str.). Pagal šį įstatymą laikoma, kad **nevyriausybine organizacija** – nuo valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų valdymo nepriklausomas savanoriškumo pagrindais įsteigtas visuomenės ar jos grupės naudai veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra siekti politinės valdžios arba įgyvendinti vien tik religinius tikslus. 2026 metų pradžioje „Registrų centras“ duomenimis **NVO žymą turi 17, 3 tūkst. ne pelno organizacijų.**

Išsamiau susipažinti su NVO sektoriaus plėtra, kaip skyrėsi organizacijų teisinė bazė ir jų skaičius Lietuvoje per pastaruosius tris dešimtmečius galima NVO informacijos ir paramos centro parengtoje [Nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijoje](#).

V. KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS NVO SEKTORIAUS STATISTIKA

1. Nevyriausybinų organizacijų sektoriaus Klaipėdos rajone duomenys

Registruotų juridinių asmenų pagal teisinę formą	Skaičius	Turi NVO žymą	Turi paramos gavėjo statusą	Pastabos
Asociacija	245	162	189	Iš jų 2 asociacijos yra likviduotos 2026 m.
Viešoji įstaiga	217	130	163	Iš jų 1 pertvarkoma; 1 bankrutuojanti. 5 VŠĮ dalininkas yra savivaldybė
Labdaros ir paramos fondas	44	34	39	
VISO	506	326	391	
Religinė bendruomenė ir bendrija	14	6	14	
Profesinė sąjunga	10	-	5	Iš jų 1 profesinė sąjunga likviduojama
IŠ VISO	530	338	410	

Lentelėje pateikti visų ne pelno organizacijų pagal jų teises formas sąrašas. Registrų centro duomenys, 2026 01 23. Išplėstinis Klaipėdos rajone registruotų organizacijų (asociacijų, viešųjų įstaigų, labdaros ir paramos fondų) sąrašas pateiktas priede Nr. 1

Vertinant tai, kad Klaipėdos rajone registruota per 500 įvairių juridinių asmenų (asociacijų, viešųjų įstaigų, labdaros ir paramos fondų), būtina atkreipti dėmesį į tai, kiek iš jų yra nevyriausybinų organizacijų statusą turinčių ir realiai veikiančių organizacijų, t. y. ar organizacijos yra atskaitingos,

t. y. pateikusios ataskaitas VĮ Registrų centrui bei ar turi paramos gavėjo statusą. Pastaruoju atveju organizacijos, kurios neturi ar prarado paramos gavėjo statusą, galimai:

- nevykdo veiklos arba nėra pateikusios ataskaitų VĮ Registrų centrui;
- nėra atsiskaičiusios su Valstybine mokesčių inspekcija;
- turi tam tikrų mokestinių įsiskolinimų;
- netinkamai panaudojo gautą paramą;
- yra likviduojamos, bankrutuojančios ir pan.

Jei juridinis asmuo praranda paramos gavėjo statusą, tokiu atveju jis neturi teisės gauti jokios paramos, įskaitant ir gyventojų skiriamas 1,2 % GPM dalies. Pašalinus priežastis, paramos gavėjo statusas gali būti suteikiamas tik po metų, nuo jo pradžios. O jei paramos gavėjo statuso

organizacija neturėjo nuo pat įsteigimo ir nori pradėti ar tęsti veiklą, tuomet jis suteikiamas iš karto, kreipiantis į VĮ Registrų centrą.

Įvertinus visus Klaipėdos rajone registruotus juridinius asmenis matyti, kad tarp jų yra tokių, kurie turi NVO žymą (12 asociacijų, 9 viešosios įstaigos bei 2 labdaros ir paramos fondai), tačiau neturi paramos gavėjo statuso. Tikslinga įvertinti susidariusią situaciją ir esant poreikiui padėti organizacijoms susitvarkyti dokumentus, kadangi, kaip jau buvo minėta, tokios organizacijos neturi teisės gauti jokios paramos, įskaitant ir gyventojų skiriamos 1,2 % GPM dalies. Ar organizacija turi paramos gavėjo statusą, galima patikrinti Valstybinės mokesčių inspekcijos puslapyje www.vmi.lt.

Pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos ir VĮ Registrų centro duomenis, paramos gavėjo statuso Klaipėdos rajono savivaldybėje neturi net 115 organizacijų (56 asociacijos; 54 viešosios įstaigos; 5 labdaros ir paramos fondai). Žemiau pateikiama santrauka atsitiktiniu būdu atrinktų 5 organizacijų, kurios neturi paramos gavėjo statuso. Išsamus visų organizacijų sąrašas pateikiamas priede Nr. 1.

Nevyriausybinių organizacijų, neturinčių paramos gavėjo statuso, sąrašas

Nr.	Kodas	Asociacija, pavadinimas	Pastabos
1	300857658	Plių kaimo bendruomenė	Turi NVO žymą
2	163680571	Asociacija „JCI Klaipėda“	Turi NVO žymą
3	301815683	Automėgėjų klubas „Imadethis“	Likviduotas 2026 m. (CK 2.70 str.)
4	163700682	Visuomeninė jaunimo organizacija „Sūkurys“	Nuo 2024 neteikia ataskaitų RC
5	191912379	Lietuvininkų bendrija „Mažoji Lietuva“	

Išplėstinis asociacijų sąrašas (56 įrašai) pateiktas priede Nr. 2

Nr.	Kodas	Viešoji įstaiga, pavadinimas	Pastabos
1	163677447	Viešoji įstaiga „Projektų vadybos grupė“	
2	300025348	Viešoji įstaiga „Tautinė mokykla“	Nuo 2024 neteikia ataskaitų RC
3	305812706	VšĮ Amatų skrynia	Turi NVO žymą
4	301790810	Viešoji įstaiga Gargždų vaikų ir jaunimo edukacinis centras	
5	302574317	VšĮ Kultūros projektų fondas	

Išplėstinis viešųjų įstaigų sąrašas (54 įrašai) pateiktas priede Nr. 2

Nr.	Kodas	Labdaros ir paramos fondai, pavadinimas	Pastabos
1	305966266	Labdaros ir paramos fondas Sesuo brolis	Nuo 2022 neteikia ataskaitų RC
2	306038174	Vlantanos labdaros ir paramos fondas	
3	306089724	Gyvas labdaros ir paramos fondas	Turi NVO žymą
4	306314181	Jono akių ligų labdaros ir paramos fondas	Nuo 2023 neteikia ataskaitų RC
5	306929833	Labdaros ir paramos fondas „Darykime gerą kartu“	Turi NVO žymą

Išplėstinis labdaros ir paramos fondų sąrašas (5 įrašai) pateiktas priede Nr. 2

2. Nevyriausybinių organizacijų atskaitomybė

VĮ Registrų centras akcentuoja, jog metinė finansinė ataskaita yra vienas iš būdų, kaip įmonės ir organizacijos kiekvienais metais atsiskaito su savo akcininkais, dalininkais, nariais ir plačiąja visuomene. Šių privalomų dokumentų neteikimas VĮ Registrų centrui ne tik daro neigiamą įtaką organizacijų reputacijai, bet ir gali sukelti neigiamų pasekmių juridiniam asmeniui ar jo vadovui.

Viena iš poveikio priemonių, kuri padeda užtikrinti organizacijų savalaikį metinių veiklos ataskaitų pateikimą, yra rizika netekti paramos gavėjo statuso. Be šio statuso pelno nesiekiančios organizacijos negali iš gyventojų ar verslo gautų pajamų deklaruoti kaip paramos. VĮ Registrų centras 2025 metų pabaigoje išpėjo beveik 3 tūkst. organizacijų (viešųjų įstaigų, labdaros ir paramos fondų, asociacijų) apie riziką netekti paramos gavėjo statuso, jei nebus pateikta metinė veiklos ataskaita. Dalis išpėjimus gavusių organizacijų privalomus dokumentus pateikė, tačiau beveik 1,4 tūkst. juridinių asmenų to nepadarė ir dėl to jiems buvo panaikintas paramos gavėjo statusas.

„Nors kiekvienais metais organizacijų, kurios dėl nepateiktų finansinių ataskaitų netenka paramos gavėjo statuso, mažėja, tačiau šis skaičius vis dar yra nemažas. Tai reiškia, kad nemaža dalis organizacijų nesilaiko „elementarios higienos“ ir nesudaro galimybės visuomenei susipažinti su jų veikla“, – kalba [Registrų centro Asmenų registravimo centro vadovė Jolanta Kazlauskienė](#).

Vadovaujantis Labdaros ir paramos įstatymu VĮ Registrų centras gali panaikinti juridiniam asmeniui paramos gavėjo statusą, jei per du mėnesius po to, kai buvo išpėtas apie šį pažeidimą, šis juridinis asmuo nepateikia metinių finansinių ataskaitų rinkinio ir veiklos ataskaitos ar metinės ataskaitos. Be to, juridinis asmuo, kuriam dėl nustatytų pažeidimų buvo panaikintas paramos gavėjo statusas, pakartotinai dėl šio statuso suteikimo gali kreiptis ne anksčiau kaip po vienerių metų.

Šiuo metu paramos gavėjo statusą iš viso turi kiek daugiau nei 30 tūkst. juridinių asmenų. Vien per praėjusius metus paramos gavėjo statusą įgijo 1,7 tūkst. organizacijų, šio statuso šiemet neteko apie 1,6 tūkst. organizacijų.

Savo metines finansines ataskaitas už 2024 metus pateikė 10,6 tūkst. asociacijų (84 proc. visų prievolę turinčių asociacijų), 7,2 tūkst. viešųjų įstaigų (83 proc.) ir beveik 1 tūkst. labdaros ir paramos fondų (80 proc.).

VĮ Registrų centro duomenimis, per praėjusius metus NVO žymos turėtojų padaugėjo. Šiuo metu paramos gavėjo statusą turi apie 29,2 tūkst. įvairių organizacijų (panašiai kaip ir prieš metus), o NVO žymą – 17,3 tūkst. organizacijų, arba beveik 60 proc. daugiau nei prieš metus, kai tokių buvo 10,8 tūkstančio.

Pagal VĮ Registrų centrui Klaipėdos rajone veikiančių juridinių asmenų (asociacijų, viešųjų įstaigų bei labdaros ir paramos fondų) pateiktus duomenis – veiklos ir finansines ataskaitas, galima daryti išvadą, jog dėl savo veiklos atskaitomybės įgūdžių trūkumo nevyriausybinių organizacijų sektorius patiria iššūkių. Vos kiek daugiau kaip du trečdaliai registruotų organizacijų 2025 metais už praėjusių 2024 metų veiklą pateikė veiklos ir finansines ataskaitas.

Šiuo atžvilgiu verta pastebėti, kad gali būti, jog organizacijos įsikūrė dar 2025 metais ir neturėjo prievolės teikti ataskaitų už praėjusius metus arba organizacijos veiklos nevykdo ir šiuo atveju joms gresia likvidavimo procesas, kurį gali arba jau inicijuoja VĮ Registrų centras, vadovaudamasis Civilinio kodekso 2.70 straipsniu. Pagal viešai skelbiamus duomenis Klaipėdos rajone yra 506 registruotų juridinių asmenų (asociacijų, viešųjų įstaigų bei labdaros ir paramos fondų), iš kurių 368 pateikė metines veiklos ir finansines ataskaitas:

Teisinė forma	Registruotų skaičius	Ataskaitas pateikusių		Turi NVO žymą	
		Skaičius	Procentai	Skaičius	Procentai
Asociacijos	245	190	77,55 %	162	66,12 %
Viešosios įstaigos	217	150	69,12 %	130	59,91 %
Labdaros ir paramos fondai	44	28	63,64 %	34	77,27 %
Iš viso	506	368	72,73 %	326	65,09 %

Išplėstinis ataskaitas pateikusių organizacijų sąrašas su pajamų dydžiais (368 įrašų) pateiktas priede Nr. 4

Dėl viešųjų įstaigų būtina pastebėti, jog šiame sąrašė įtrauktos ir įstaigos, kurių dalininkė yra Savivaldybė, įskaitant ir viešąją įstaigą „Futbolo klubas“, kurio vienas iš dalininkų ir pagrindinis rėmėjas yra Klaipėdos rajono savivaldybė.

2024 metais klubui iš savivaldybės biudžeto buvo skirta 723 400, 00 Eur veiklai (bendras klubo biudžetas 2024 metais sudarė 1 217 547, 00 Eur). VŠĮ „Futbolo klubas“ turi nevyriausybines organizacijos žymą. Į šį sąrašą nėra įtraukta Klaipėdos krašto buriavimo sporto mokykla „Žiemys“, kurios vienas iš dalininkų (kiti dalininkai – Klaipėdos miesto ir Palangos miesto savivaldybės bei Klaipėdos miesto jūrinis buriuotojų klubas) yra Klaipėdos rajono savivaldybė.

Savivaldybė be sveikatos srityje veikiančių viešųjų įstaigų (VŠĮ Paupių pirminės sveikatos priežiūros centras, VŠĮ Klaipėdos rajono savivaldybės sveikatos centras, VŠĮ Klaipėdos rajono savivaldybės Priekulės pirminės sveikatos priežiūros centras) bei specializuotos VŠĮ „Gargždų švara“, kaip jau minėta aukščiau, yra viena iš dalininkų VŠĮ „Futbolo klubas“ (tarp 32 dalininkų savivaldybės dalininko dalis sudaro 34 %) bei VŠĮ Klaipėdos krašto buriavimo sporto mokykla „Žiemys“ (tarp 4 dalininkų savivaldybės dalininko dalis sudaro 3,8 %), kuriai Klaipėdos rajono savivaldybė 2024 metais skyrė 34 000, 00 Eur finansavimo (bendras mokyklos biudžetas 2024 metais sudarė 266 314, 32 Eur). Klaipėdos rajono savivaldybei tikslinga įsivertinti, kokią naudą, administracinę naštą ar veiklos galimybių apribojimus dalyvavimas sporto srities viešųjų įstaigų valdyme sukuria savivaldybės administracijai ir pačioms viešosioms įstaigoms.

Pavyzdžiui, VŠĮ „Žalgirio krepšinio centras“ (labiau žinomas kaip krepšinio klubas „Žalgiris“) yra nuo savivaldybės nepriklausoma organizacija, kurią Kauno miesto savivaldybė kasmet finansuoja (iš dalies, kadangi iš viso metinį šios įstaigos biudžetą sudaro 17,5 mln. Eur) ne kaip sporto srities subjektą, o kaip miestą reprezentuojantį klubą, t. y. naudodama miesto reprezentacijai skirtas lėšas, tačiau valdyme nedalyvauja. Jei Savivaldybei kyla iššūkių dėl jai nuosavybės teise priklausančio nekilnojamo turto perdavimo viešajai įstaigai, valdyti ir disponuoti, kurios dalininku ji nėra – su tokiomis organizacijomis galima būtų sudaryti lengvatinę nuomos sutartį arba pasinaudoti koncesijos suteikiamomis galimybėmis.

3. NVO galimybės įtraukti gyventojus į savanorišką veiklą

Klaipėdos rajone 326 (iš 386) nevyriausybinių organizacijų (178 asociacijos; 131 viešoji įstaiga; 17 labdaros ir paramos fondų), 2025 metais pateikusios metines veiklos ir finansines ataskaitas VI Registrų centras už 2024 metus, nurodė, kiek per 2024 metų laikotarpį (nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2024 m. gruodžio 31 d.) šiose organizacijose buvo savanorių ir kiek valandų šie asmenys neatlygintinai vykdė savanorišką veiklą.

Ataskaitose nurodoma, jog 2024 metų laikotarpiu:

- Asociacijose dalyvavo 1 377 savanoriai, kurie savanoriškai veiklai skyrė 30 267 valandų per metus;
- Viešosiose įstaigose dalyvavo 124 savanoriai, kurie savanoriškai veiklai skyrė 8 623 valandų per metus;
- Labdaros ir paramos fonduose dalyvavo 7 savanoriai, kurie savanoriškai veiklai skyrė 2 valandas per metus.

Taigi, bendrai 326 organizacijose savanorišką veiklą vykdė 1 598 asmenys, kurie neatlygintinai šiai veiklai skyrė 38 892 savo laisvo laiko valandas. Įvertinta, kad, jei šiems savanoriams būtų mokamas vidutinis darbo užmokestis (pvz.: 14 Eur/val. su mokesčiais) už savanoriškai veiklai skirtą laiką, **tai sudarytų daugiau kaip 0,5 mln. eurų.** Tokie, kad ir preliminarūs, skaičiavimai yra svarbus argumentas įrodant organizacijų vykdomos veiklos pridėtinę vertę visuomenei, potencialiems rėmėjams ar vietos savivaldybei, siekiant gauti finansavimą ar kitą pagalbą organizacijos veiklos užtikrinimui ir jos plėtojimui. Tai taip pat tai pagrindžia, kad NVO didelę dalį veiklų atlieka savanoriškais pagrindais. Savanoriškas darbas gali ir turėtų būti vertinamas, kaip dalinis prisidėjimas ar kofinansavimas savivaldybei finansuojant nevyriausybinių organizacijų projektus.

Verta atkreipti dėmesį į tai, kad organizacijoms turėtų būti ypatingai svarbu fiksuoti savanorių skaičių ir jų skiriamą laiką savanoriškai veiklai. Kuo tikslesni duomenys bus pateikiami ataskaitose, tuo faktais ir duomenimis grindžiami argumentai labiau prisidės prie NVO sektoriaus veiklos svarbos ir jų sukuriamos pridėtinės vertės ir indėlio socialinėje, kultūros, jaunimo užimtumo, švietimo, sporto, bendruomenių įveiklinimo ir kitose srityse įvertinimo.

Pavyzdžiui, vertinant asociacijų ir viešųjų įstaigų parengtų ir pateiktų ataskaitų apie savanorių skaičių bei jų skiriamo laiko savanoriškai veiklai skaičiavimą, manytina, kad duomenys yra teisingi. Kadangi organizacijos duomenis teikia savi deklaracijos principu, jie gali būti neobjektyvūs. Vertinant labdaros ir paramos fondų pateiktus skaičius – iš 44 veikiančių fondų Klaipėdos rajone, tik 17 jų pateikė ataskaitas apie savanorius, nurodę, kad tarp jų vos 7 organizacijos turėjo po vieną savanorį ir vos 2 fondai nurodė, kad savanoriai per metus skyrė tik po 1 val. savanoriškai veiklai.

Tikėtina, jog šie skaičiai neatitinka realybės ir turėtų būti reikšmingai didesni, kadangi įprastai nevyriausybinių organizacijų vadovai, valdybų–tarybų nariai, kiti asmenys savanoriaudami daug veiklų vykdo neatlygintinai. Todėl rekomenduojama kiekvienai organizacijai realiai įsivertinti, kiek prie jų organizacijos veiklos prisidėjo savanorių bei kiek vidutiniškai laiko (valandų) jie skyrė. Tai gali būti ir neatlygintinai tvarkoma finansinė apskaita, komunikacija ir organizacijos veiklos viešinimas socialiniuose tinkluose, prisidėjimas organizuojant renginius, vedant mokymus, paskaitas ar vykdant įvairiausias kitas veiklas.

Savanoriška veikla Klaipėdos rajono NVO sektoriuje 2024 metais, pagal 2025 m. ataskaitose pateiktus VĮ Registrų centro duomenis

Nr.	Kodas	Asociacijos pavadinimas	Teisinė forma	Savanorių skaičius	Valandų skaičius per metus
1	263711740	Veiklos moterų sambūris	Asociacija	7	70
2	195745269	Medžiotojų klubas „Lūšis“	Asociacija	0	0
3	305648153	Asociacija „Gyvo Žalio“	Asociacija	12	480
4	301238744	Klaipėdos r. bendruomeninių organizacijų susivienijimas	Asociacija	0	0
5	305024570	Asociacija „Kiškėnų bendruomenė“	Asociacija	10	2 610
6	163754192	Gargždų lauko teniso klubas „Setas“	Asociacija	0	0
7	163750938	Dovilų klubas „Sidabrinė gija“	Asociacija	0	0
8	304613854	Asociacija „Lašupio garažai“	Asociacija	1	8
9	163746092	Drevernos bendruomenė	Asociacija	0	0
10	300659338	Gyvenamųjų namų savininkų asociacija „Dargužių žiburiai“	Asociacija	0	0
		IŠ VISO iš 178 asociacijų		1 377	30 267

Išplėstinis asociacijų, kurios turi/neturi savanorių, sąrašas (178 įrašų) pateiktas priede Nr. 3

Nr.	Kodas	Viešosios įstaigos pavadinimas	Teisinė forma	Savanorių skaičius	Valandų skaičius per metus
1	306004108	VšĮ „Kūrybos taškas“	Viešoji įstaiga	0	0
2	305575495	VšĮ Šiūpurių žirgai	Viešoji įstaiga	0	0
3	304811868	VšĮ „Violončelių muzika“	Viešoji įstaiga	0	0
4	305654188	VšĮ DEMETER ŽALIAS KIEMAS	Viešoji įstaiga	0	0
5	302456571	VšĮ „Baltic Optimal Solutions“	Viešoji įstaiga	0	0
6	305561606	VšĮ „Žalioji giraitė“	Viešoji įstaiga	0	0
7	302591971	VšĮ „Augintinis LT“	Viešoji įstaiga	1	48
8	304914658	VšĮ „Balžeko teniso akademija“	Viešoji įstaiga	0	0
9	163740634	Viešoji įstaiga „GARGŽDŲ FUTBOLAS“	Viešoji įstaiga	0	0
10	305453356	VšĮ „Sveikatos slėnis“	Viešoji įstaiga	0	0
		IŠ VISO iš 131 viešųjų įstaigų		124	8 623

Išplėstinis viešųjų įstaigų, kurios turi/neturi savanorių, sąrašas (131 įrašų) pateiktas priede Nr. 3

Nr.	Kodas	Fondo pavadinimas	Teisinė forma	Savanorių skaičius	Valandų skaičius per metus
1	306163434	Benedikto labdaros ir paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	0	0
2	305992791	PATRICIJOS PARAMOS FONDAS	Labdaros ir paramos fondas	1	1
3	306050753	Edilijos paramos ir labdaros fondas	Labdaros ir paramos fondas	0	0
4	163750557	Labdaros ir paramos fondo Gargždų vaikų globos agentūra	Labdaros ir paramos fondas	1	0
5	305089536	Martyno Graužinio labdaros ir paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	1	0
6	305652746	Huberto Kinderio paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	0	0
7	305708344	Rojaus Asmolov paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	1	0
8	142075626	Labdaros ir paramos fondas „Saulėtas rytojus“	Labdaros ir paramos fondas	1	1
9	306296648	Ugniaus labdaros ir paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	0	0
10	305512790	Leonardo Aušros labdaros ir paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	0	0
		IŠ VISO iš 17 labdaros ir paramos fondų įstaigų		7	2

Išplėstinis labdaros ir paramos fondų, kurie turi/neturi savanorių, sąrašas (17 įrašų) pateiktas priede Nr. 3

IŠ VISO iš 326 organizacijų (asociacijų, VšĮ ir LPF)	1 598	38 892
---	--------------	---------------

VI. NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ FINANSAI

1. Bendros NVO sektoriaus pajamos Klaipėdos rajone

Nevyriausybinių organizacijų pajamos Klaipėdos rajone 2024 metų laikotarpiu sudarė **23 680 081, 00 Eur:**

Teisinė forma	Pajamos, Eur 2024 m.
Asociacijos	4 181 452, 00
Viešosios įstaigos	19 298 032, 00
Labdaros ir paramos fondai	200 597, 00
Iš viso	23 680 081, 00

Tarp pirmųjų dešimties viešųjų įstaigų, kurių metiniai biudžetai viršija milijoną eurų, ar yra beveik arti tos ribos, daugiausia yra socialinėje srityje veikiančios organizacijos, taip pat ir nevalstybinės (nevyriausybinės) švietimo įstaigos. Bet kokio dydžio pajamas gavusių ir ataskaitas VĮ „Registru centras“ pateikusių organizacijų skaičius – 276, kitos organizacijos (88 juridiniai asmenys) savo finansinėse ataskaitose nurodė negavusios jokių pajamų, o viena organizacija (VŠĮ „Sporto viršūnė“) nurodė per 2024 metus patyrusi 300 427,00 Eur nuostolio. Tačiau, įvertinus šios organizacijos ankstesnių metų pajamų duomenis, kyla abejonų dėl finansinėje ataskaitoje pateiktų duomenų tikslumo.

Viešosios įstaigos, pajamos (TOP 10)

Nr.	Kodas	Pavadinimas	Teisinė forma	Pajamos, Eur (2024 m.)
1	304896651	VšĮ „Baltija LT“	Viešoji įstaiga	2 859 601,00
2	304286000	VšĮ „Baltijos optimalūs sprendimai“	Viešoji įstaiga	2 670 605,00
3	305361356	VšĮ „Darbo fėja“	Viešoji įstaiga	2 168 977,00
4	303229719	VšĮ Pajūrio Valdorfo bendruomenė	Viešoji įstaiga	1 360 699,00
5	303138696	VšĮ „Pasakėlė“	Viešoji įstaiga	1 314 069,00
6	163740634	Viešoji įstaiga „GARGŽDŲ FUTBOLAS“	Viešoji įstaiga	1 217 547,00
7	305471614	Viešoji įstaiga „Senjorų dvaras“	Viešoji įstaiga	932 264,00
8	305912215	VšĮ „Altvita“	Viešoji įstaiga	839 223,00
9	300138748	Viešoji įstaiga „Gyvenimo viltis“	Viešoji įstaiga	680 669,00
10	306628075	VšĮ AM AUTO MOTO	Viešoji įstaiga	440 000,00
		IŠ VISO tarp visų 146 VŠĮ		19 298 032,00

Išplėstinis viešųjų įstaigų sąrašas (150 įrašų) pateiktas priede Nr. 4

Vertinant asociacijų pajamų dydžius, galima išskirti dvi su gyvūnais dirbančias organizacijas (zoologijos sodas ir gyvūnų prieglauda) bei nemažai bendruomeninių organizacijų, kurių metiniai biudžetai sudaro po kelis šimtus tūkstančių eurų. Tai, kad bendruomeninės organizacijos, kurių Klaipėdos rajono savivaldybėje suskaičiuojama apie 70, generuoja tokias pajamas ir geba plėtoti savo veiklą, gali būti pavyzdys kitoms Lietuvos savivaldybėse veikiančioms bendruomenėms. Tikslinga atkreipti dėmesį, kad iš TOP 10 asociacijų – pusė jų yra bendruomeninės organizacijos, kurios pastaraisiais metais įgyvendino didelės apimties infrastruktūrinius projektus, finansuojamus Vietos veiklos grupės. Šie projektai jau yra įgyvendinti ir finansavimo sumos ateityje gali ženkliai mažėti.

Tikslinga tokia gerą patirtimi dalintis, parodant, kad įmanoma pritraukti lėšų tokių organizacijų veiklai bei užtikrinti bendruomeninių organizacijų plėtrą rajoninėse savivaldybėse ar kaimiškose vietovėse. Iš 190 finansines ataskaitas pateikusių asociacijų, 143 nurodė gavusios bet kokio dydžio pajamas, o likusi dalis – 47 juridiniai asmenys nurodė per 2024 metus negavę jokių pajamų.

Asociacijos, pajamos (TOP 10)

Nr.	Kodas	Pavadinimas	Teisinė forma	Pajamos, Eur (2024 m.)
1	163713562	Klaipėdos zoologijos sodas	Asociacija	483 228,00
2	300630774	Brožių kaimo bendruomenė	Asociacija	470 459,00
3	304425464	Asociacija „Gyvūnų užuovėja“	Asociacija	198 362,00
4	300111911	Visuomeninė organizacija Vėžaičių bendruomenė	Asociacija	187 930,00
5	163742980	Visuomeninė organizacija Priekulės bendruomenė	Asociacija	183 878,00
6	301533050	Vietos veiklos grupė „Pajūrio kraštas“	Asociacija	163 231,00
7	300028586	JAKŲ BENDRUOMENĖS CENTRAS	Asociacija	157 401,00
8	303494913	Džervaus dviračių akademija	Asociacija	157 352,00
9	301678836	Klaipėdos motosporto klubas	Asociacija	150 735,00
10	304090717	Bendruomenė „Priekulės ainiai“	Asociacija	115 563,00
		IŠ VISO tarp visų 189 asociacijų		4 181 452,00

Išplėstinis asociacijų sąrašas (190 įrašų) pateiktas priede Nr. 4

Iš 44 registruotų labdaros ir paramos fondų Klaipėdos rajone, tik 28 jų pateikė finansines ataskaitas VĮ Registrų centrui už 2024 metų veiklą, tarp kurių tik 17 nurodė gavę pajamų, o likusieji 11 nurodė, jog pajamų per ataskaitinį laikotarpį nėra gavę. Taip pat verta atkreipti dėmesį, jog dalis fondų įsikūrė 2024 metų pabaigoje arba 2025 metais, tad joms ataskaitų už praėjusius metus, kol kas, teikti nereikėjo.

Labdaros ir paramos fondai, pajamos (TOP 10)

Nr.	Kodas	Pavadinimas	Teisinė forma	Pajamos, Eur (2024 m.)
1	306694869	Enderos šviesa labdaros ir paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	9 021,00
2	306163434	Benedikto labdaros ir paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	8 588,00
3	305932584	Nikolės labdaros ir paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	5 887,00
4	305652746	Huberto Kinderio paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	3 929,00
5	306296648	Ugniaus labdaros ir paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	3 189,00
6	305992791	PATRICIJOS PARAMOS FONDAS	Labdaros ir paramos fondas	2 827,00
7	305512790	Leonardo Aušros labdaros ir paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	2 646,00
8	306732526	Lukučio paramos fondas	Labdaros ir paramos fondas	2 259,00
9	306050753	Edilijos paramos ir labdaros fondas	Labdaros ir paramos fondas	1 680,00
10	304254814	Labdaros ir paramos fondas nudegusiems vaikams	Labdaros ir paramos fondas	1 653,00
		IŠ VISO tarp visų 20 LPF		43 158,00

Išplėstinis labdaros ir paramos fondų sąrašas (28 įrašai) pateiktas priede Nr. 4

2. Finansavimo šaltiniai: 1,2 % GPM gyventojų parama

NVO rengdamos organizacijos veiklos ir finansavimo strategijas turi įsivertinti, kurie veiklos finansavimo būdai iš bent 12 galimų jų organizacijai yra labiausiai tinkami. Šiuo metu Lietuvoje dažniausiai NVO savo veiklą finansuoja rengiant paraiškas finansavimo konkursams, teikiant akredituotas paslaugas (švietimo ir socialinių paslaugų srityse) ir pritraukiant gyventojų paramą, kurią jie gali skirti naudojantis Gyventojų pajamų mokesčių įstatyme numatytais nuostatomis. Pastaraisiais metais vis daugiau organizacijų veiklą finansuoja ir iš ūkinės komercinės veiklos gaunamų lėšų. Tačiau, vis dar, nepakankamai dėmesio skiriama pajamų diversifikacijai ir kitų trumpalaikių, kaip tikslinių paramos kampanijų, ar ilgalaikių, kaip neliečiamo kapitalo ar palikimo, finansavimo būdų, naudojimui. Šioje analizės dalyje pristatysime tik vieną NVO veiklos finansavimo šaltinį, kurio administracinė našta yra nedidelė, bet didžiulis potencialas nepakankamai išnaudojamas Klaipėdos rajone.

Gyventojų pajamų mokesčio (GPM) 1,2 % dalies skyrimo įteisinimo iniciatyva, remiantis kitų Europos Sąjungos šalių praktika, kai sumokėtų mokesčių dalis skiriama nuo valstybės ir savivaldybių nepriklausomoms nevyriausybinėms organizacijoms, Lietuvoje pradėta įgyvendinti 2004 metais ir galioja iki šiol. Priede Nr. 9 chronologine tvarka pateikiama informacija apie šios iniciatyvos eigą ir Klaipėdos rajono savivaldybės esamą situaciją skaičiais.

[Valstybinės mokesčių inspekcijos 2025 m. duomenimis](#), pagal **493 tūkst. gyventojų pateiktus prašymus** skirti dalį sumokėto GPM, paramos gavėjams iki 2025 m. lapkričio 15 d. buvo pervesta **virš 34 mln. Eur.** Viso gyventojų skirtą GPM dalį pasiekė **apie 15,7 tūkst. paramos gavėjų**. Paramos gavėjams ir organizacijoms (*paramos ir labdaros fondai, viešosios įstaigos, asociacijos ir pan.*) gyventojų skirtos GPM paramos buvo pervesta:

- apie 29,3 mln. eurų – NVO (asociacijos, viešosios įstaigos bei labdaros ir paramos fondai);
- apie 2,7 mln. eurų – politinėms organizacijoms;
- apie 2 mln. eurų – profesinėms sąjungoms ar susivienijimams;
- apie 406 tūkst. eurų – paramos gavėjo statusą turintiems menininkams.

2026 m. sausio 30 d. Klaipėdos rajono savivaldybėje gyvai vykusios fokus grupės, kurioje dalyvavo 18 NVO atstovų, metu buvo išreikšta mintis, jog:

„Būtinai reikia neleisti, kad biudžetinės įstaigos vėl grįžtų į 1,2 % GPM gavėjų lauką. Kai tik joms buvo uždrausta gauti tą paramą, mūsų organizacija iš esmės gavo daugiau pajamų, kadangi žmonės, kurie anksčiau vedė tą GPM dalį biudžetiniams darželiams ar mokykloms, dabar galėjo atsigręžti į NVO“.

„Aš pati esu mokyklos tėvų tarybos narė ir galiu pasakyti, kad buvo atvejis, kai susirinkome į posėdį metų pabaigoje, direktorė pradėjo kelti klausimą – turime nepanaudotų lėšų dalį iš 1,2 % GPM, tai gal kol metai nesibaigė, reikia nusipirkti kokią printerį ar dar kažką. Aš tuomet atsakiau, jog mokykla gi turi ir printerių ir visą kitą būtiniausių įrangą. Tai tik įrodo, kad mokykloms tikrai tos nedidelės paramos nereikia“.

Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro iniciatyva veikia atvirų duomenų portalas www.aciujums.lt, kuriame galima rasti informaciją apie 1,2 % GPM paramos gavėjus nuo 2017 metų.

Klaipėdos rajono savivaldybės duomenys www.aciujums.lt portale

Portale pristatomi duomenys rodo, kad Klaipėdos rajono savivaldybėje registruotoms organizacijoms skiriama parama finansine išraiška didėja, nors paramos teikėjų skaičius neauga, pastaruosius metus svyruoja tarp 6700–7300 gyventojų. Tai rodo, kad augant gyventojų pajamoms, atitinkamai didėja ir skiriama paramos suma, bet paramą skiriančių asmenų skaičius nesiplečia.

Atsižvelgiant į tai, kad Klaipėdos rajono savivaldybėje yra gyventojų skaičius didėja ir šiuo metu joje gyvena beveik 80 tūkstančių gyventojų, iš kurių darbingo amžiaus ir 1,2 % GPM paramą galinčių skirti asmenų yra apie 40 tūkstančių, todėl rekomenduotina šį potencialą išnaudoti.

Gyventojų skaičius Klaipėdos rajono savivaldybėje

Bendras gyventojų skaičius	Vyrai	Moterys	nuo 0 iki 6	nuo 7 iki 17	nuo 18 iki 29	nuo 30 iki 39	nuo 40 iki 49	nuo 50 iki 59	nuo 60 iki 64	nuo 65 iki 74	nuo 75 iki 84	nuo 85
78 180	41 802	36 378	5 549	9 715	8 820	14 271	12 904	10 835	4 812	6 901	3 156	1 217

[2026-01-01, VI Registrų centras duomenimis](#)

Vadovaujantis Valstybės mokesčių inspekcijos duomenimis, Klaipėdos rajone 2025 metais 1,2 % GPM paramos gavėjų skaičius buvo **269** juridiniai asmenys, kuriems **6 722** paramos teikėjai iš viso pervedė **381 848, 05 Eur** paramos.

Iš jų 13 juridinių asmenų (4 asociacijos, 6 viešosios įstaigos, 1 labdaros ir paramos fondas bei 1 profesinė sąjunga) dėl tam tikrų priežasčių (*pvz. paramos gavėjas neturėjo galiojančios sąskaitos, į kurią būtų pervedama pajamų mokesčio dalis arba gavėjas pervedimo dieną nebeturėjo teisės gauti pajamų mokesčio dalies – buvo išregistruotas, likviduojamas, arba neturėjo NVO žymos ar paramos gavėjo statuso*), nors ir gavo paramos teikėjų prašymus, tačiau paramos negavo.

Teisinė forma	Paramos gavėjų skaičius	Paramos teikėjų skaičius	Suma Eur
Asociacija	135	2 724	146 094, 92
Labdaros ir paramos fondas	26	1 849	103 690, 35
Viešoji įstaiga	95	1 592	105 699, 85
Religinė bendruomenė	8	232	14 545, 40
Profesinė sąjunga	5	326	11 817, 53
IŠ VISO	269	6 722	381 848, 05

Verta pažymėti, kad, pagal 2024 m. mokestinio laikotarpio FR0512 formos prašymus pervesti pajamų mokesčio dalį, paramos gavėjams apskaičiuota pajamų mokesčio dalis (PMD) gali skirtis nuo gavėjui pervedamos sumos, jeigu, atlikus perskaičiavimus už ankstesnius metus, pasikeitė apskaičiuotos PMD sumos. PMD perskaičiavimas atliekamas dėl šių priežasčių:

- Gyventojas patikslino metinę pajamų deklaraciją ar pateikė deklaracijos duomenis pagrindžiančius dokumentus.
- Gyventojas privalėjo, bet iki įstatyme nustatyto termino nepateikė metinės pajamų deklaracijos.

TOP 10 didžiausios paramos sumos, apskaičiuotos paramos gavėjams už 2024 m. ir pervestos

2025 metais Klaipėdos rajone

Nr.	Gavėjo pavadinimas	Gavėjo kodas	Teisinė forma	Prašymų (PMD) skaičius	2025 metais pervesta PMD, Eur
1	Asociacija „Gyvūnų užuovėja“	304425464	Asociacija	656	26 224,84
2	Nikolės labdaros ir paramos fondas	305932584	Labdaros ir paramos fondas	329	15 310,72
3	Enderos šviesa labdaros ir paramos fondas	306694869	Labdaros ir paramos fondas	238	14 301,78
4	Benedikto labdaros ir paramos fondas	306163434	Labdaros ir paramos fondas	214	12 165,77
5	Viešoji įstaiga „GARGŽDŲ FUTBOLAS“	163740634	Viešoji įstaiga	138	9 424,64
6	Roko Buivydo labdaros ir paramos fondas	306694214	Labdaros ir paramos fondas	117	7 539,53
7	VšĮ „Vėtros šaulių kuopa“	305497961	Viešoji įstaiga	95	7 388,42
8	Vakaris loves life labdaros ir paramos fondas	306847902	Labdaros ir paramos fondas	136	7 172,90
9	VšĮ „Vakarų istorijos fondas“	302862547	Viešoji įstaiga	106	6 779,51
10	Ugniaus Matušausko labdaros ir paramos fondas	306687369	Labdaros ir paramos fondas	119	6 777,19

Išplėstinis GPM paramą gavusių organizacijų sąrašas (269 įrašai) pateiktas priede Nr. 5

TOP 10 mažiausios paramos sumos apskaičiuotos paramos gavėjams už 2024 m. ir pervestos 2025 metais Klaipėdos rajone

Nr.	Gavėjo pavadinimas	Gavėjo kodas	Teisinė forma	Prašymų (PMD) skaičius	2025 metais pervesta PMD, Eur
1	Klaipėdos rajono ūkininkų sąjunga	163531346	Asociacija	1	6,27
2	Asociacija „Kiškėnų bendruomenė“	305024570	Asociacija	1	10,01
3	Sporto klubas „Harmonija“	193174722	Asociacija	1	13,70
4	Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Vakarų Lietuvos skyrius	305160200	Asociacija	2	20,83
5	VšĮ Ugdymo erdvė „Kokonas“	306162371	Viešojo įstaiga	2	23,37
6	NVO Socialinės integracijos dirbtuvės	305987659	Asociacija	2	23,57
7	VšĮ EVĖS namai	302818629	Viešojo įstaiga	1	24,00
8	Respublikinės Klaipėdos ligoninės darbuotojų profesinė sąjunga	306849974	Profesinė sąjunga ar susivienijimas	1	28,88
9	Agluonėnų sporto klubas „Agluona“	163732349	Asociacija	2	29,45
10	Viešojo įstaiga „Gargždapis“	306152612	Viešojo įstaiga	2	29,53

Išplėstinis GPM paramą gavusių organizacijų sąrašas (269 įrašai) pateiktas priede Nr. 5

Šiuo metu paramos teikėjų skaičius sudaro vos apie 16 % (šalies vidurkis yra apie 40 %) nuo visų darbingo amžiaus žmonių. Siūlytina rajono nevyriausybinėms organizacijoms aktyviau organizuoti viešinimo kampanijas, savo veiklos pristatymo renginius ir akcijas vietos gyventojams (pvz. atvirų durų dienos, reklama socialiniuose tinkluose, informaciniai plakatai viešose vietose, velykinės mugės viešose erdvėse ir pan.) siekiant pritraukti jų dėmesį ir norą prisidėti prie vietinių organizacijų rėmimo, skiriant 1,2 % GPM.

Tai galėtų būti vykdoma kasmet nuo, pavyzdžiui, vasario 27 d., kai yra minima pasaulinė ir į Lietuvos atmintinų dienų įstatymą įtraukta NVO diena, iki pat gegužės 2 d., kai yra paskutinė diena pajamų deklaravimui ir 1,2 % GPM paramos skyrimui. Svarbiausia yra susiplanuoti ir pasirinkti tinkamas viešinimo kampanijos formas, o šią veiklą, kaip tikslingą investiciją į NVO sektoriaus plėtrą, galėtų inicijuoti ir koordinuoti savivaldybės NVO taryba.

VII. SAVIVALDYBĖS IR NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMAS

1. Piliečių ir NVO įtraukimas į viešųjų paslaugų teikimą

Demokratija yra valstybės valdymo forma, leidžianti piliečiams dalyvauti efektyviausiai, nes remiasi politinių institucijų (partijų, parlamentų, vietos valdžios tarybų ir kt.), žmonių sąveikos ir bendradarbiavimo principu. Piliečių dalyvavimas užtikrina žmonių, besinaudojančių įvairiais informacijos šaltiniais ir turinčių skirtingus interesus, įtraukimą į visuomenės viešojo valdymo sprendimų priėmimą. Plačios ir intensyvios viešos diskusijos skatina kritišką įvairių moralinių idėjų vertinimą, suteikia svarbios ir naudingos informacijos sprendimus priimančiams asmenims, todėl piliečių įsitraukimas prisideda prie demokratijos principų užtikrinimo ir stiprinimo.

Savivaldybės ir NVO bendradarbiavimas vyksta įvairiomis formomis. Atsižvelgiant į tai, kad NVO šiuolaikinėje visuomenėje vaidina išskirtinį vaidmenį, susijusį su:

- viešųjų paslaugų teikimu;
- atstovavimu visuomenės grupių interesams;
- tam tikrų visuomenei svarbių klausimų bei problemų sprendimu;

šioje analizės dalyje bus apžvelgtas bendradarbiavimas teikiant viešąsias paslaugas gyventojams.

NVO yra pripažįstamos ir kaip pilietinės visuomenės elementas, ir kaip savivaldybių organizuojamų viešųjų paslaugų rinkos dalyvis, potencialus šių paslaugų teikėjas. Be to, tiek savivaldybės, tiek ir NVO turi tą pačią paskirtį – užtikrinti gyventojams galimybę gauti viešąsias paslaugas, atitinkančias bendruomenės žmonių poreikius. Taigi, NVO dalyvavimas viešųjų paslaugų teikime yra naudingas ir vietos valdžiai, ir kiekvienam bendruomenės nariui.

Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir strategijoje „Lietuva 2030“ numatyta stiprinti NVO, plėsti bendruomenių savivaldą. Strategijoje akcentuojama, kad *„viešasis sektorius teikia tik tas paslaugas, kurių negali teikti nevyriausybinės organizacijos, bendruomeninės organizacijos ir verslo įmonės“*, tačiau šalies savivaldybių ir NVO bendradarbiavimas dar nėra toks veiksmingas, koks galėtų būti. Jį būtina tobulinti, nes vis dar pastebima, kad trūksta abipusio pasitikėjimo, sutarimo ir motyvacijos.

Viešųjų paslaugų rinka yra efektyvi tik tada, kai ji yra konkurencinga. Tai, kad viešųjų paslaugų pagrindinis pirkėjas yra savivaldybė, reiškia, kad iš jos pusės kyla pagrindinė moki paklausa ir ji turi būti suinteresuota konkurencinės rinkos plėtra. Savivaldybių viešųjų paslaugų teikėjais turi būti ne tik vietos savivaldybių pavaldžios įstaigos, bet ir NVO, privatus verslas ir kiti. Pagrindiniai argumentai, kodėl svarbu aktyvinti viešųjų paslaugų rinką ir pereiti prie mišraus paslaugų modelio yra tokie:

- didėja siūlomų paslaugų įvairovė ir kokybė, paslaugos dažnai teikiamos klientui priimtinesniais būdais;
- konkurencija tarp paslaugų teikėjų leidžia mažinti paslaugų kainas ir kelti jų kokybę;
- savivaldybių ir NVO bendradarbiavimas leidžia operatyviau reaguoti į naujai iškylančius klausimus, išspręsti nepopuliarias, savivaldybėms mažiau žinomas, problemas, taikyti lankstesnius paslaugų teikimo būdus.

Bendras NVO, veikiančių Klaipėdos rajono savivaldybėje, skaičius yra daugiau kaip 500 organizacijų, o tai rodo didelį galimą potencialių viešųjų paslaugų teikėjų skaičių. Klaipėdos rajono savivaldybėje veikiančios NVO pagal viešosios politikos sritis: jaunimo organizacijos, sporto, kultūros organizacijos ir saviraškos būreliai, socialinės, švietimo, bendruomenės ir kitos.

Esamų programų, kuriomis finansuojami projektai konkurso būdu, bendras biudžetas sudaro apie 10 mln. Eur ir, lyginant skiriamą finansavimą biudžetinėms įstaigoms, kurios veikia toje pačioje viešosios politikos srityje, siekia beveik 15 %. [Klaipėdos rajono savivaldybė finansuoja daugiau nei 20 programų](#) švietimo, aplinkosaugos, kultūros, sveikatos, sporto, verslo, žemės ūkio, BO ir NVO, socialinėje, tarptautinio bendradarbiavimo, susisiekimo ir infrastruktūros srityse.

Pagal Nacionalinį pažangos planą buvo numatyta, kad iki 2025 metų savivaldybėse viešųjų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms, įskaitant ir bendruomenines organizacijas (jų įtraukimas į viešųjų paslaugų teikėjų tinklą) siekiama reikšmė procentine išraiška – 15 %. Klaipėdos rajono savivaldybė šį uždavinį pasiekė. Tai lėmė Klaipėdos rajono savivaldybės geografinė specifika, augantis gyventojų skaičius ir sparčiai didėjantis viešųjų paslaugų poreikis, kurio užtikrinimui savivaldybė pasitelkia nepavaldžius viešųjų paslaugų teikėjus. Todėl rajono savivaldybėje plėtojasi nepavaldžių (NVO) švietimo įstaigų tinklas, taip pat didėja ir savivaldybės skiriamas finansavimas socialinių paslaugų, švietimo, sporto ir kitoms sritims.

Šiuo metu savivaldybė yra skyrusi patalpas panaudai 19 NVO (dauguma jų bendruomeninės organizacijos). Bendras patalpų plotas sudaro per 3000 m² (vidurkis apie 100 – 140 m²), o panaudos trukmė – 10 metų. Tad šis nefinansinis savivaldybės prisidėjimas prie dalies bendruomeninių organizacijų veiklos užtikrina jų veiklos plėtrą. Visas suteiktų patalpų panaudai sąrašas pateiktas priede Nr. 7.

Detalesnė informacija apie NVO ir savivaldybės bendradarbiavimą, biudžetinių įstaigų ir NVO veikimo, teisinio reguliavimo palyginimą ir rekomendacijas galima rasti Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro leidinyje „Nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių bendradarbiavimo metodika“.

2. Viešųjų paslaugų teikėjai pagal viešosios politikos sritis

Pagal tam tikras (tačiau neapsiribojant tik šiomis) viešosios politikos sritis, viešųjų paslaugų teikimas aktyviai įtraukiant ir NVO, galėtų būti organizuojamas peržiūrėjus šių sričių tradicinius finansavimo būdus bei formas.

2.1. Kultūra

Klaipėdos rajono savivaldybės pavaldume veikia 8 biudžetinės kultūros įstaigos:

- Gargždų kultūros centras
- Klaipėdos r. savivaldybės Jono Lankučio viešoji biblioteka
- Klaipėdos rajono etninės kultūros centras
- Gargždų krašto muziejus
- Kretingalės kultūros centras
- Priekulės kultūros centras
- Vėžaičių kultūros centras
- Veiviržėnų kultūros centras

Kultūros srityje veikiančių
NVO > 40

Klaipėdos rajono savivaldybės pavaldume veikia 8 biudžetinės kultūros įstaigos. Šioms biudžetinėms įstaigoms finansuoti savivaldybė skiria per 6 mln. Eur. Savivaldybėje taip pat veikia ir etninės kultūros puoselėjimo ir plėtros programa, pagal kurią iš Klaipėdos rajono savivaldybės biudžeto skiriama daugiau nei 30 000 eurų. 2024 m. dalinai buvo finansuojami 22 etninės kultūros projektai, iš jų 10 – bendruomeninių ir nevyriausybinių organizacijų, 7 – ikimokyklinio ugdymo ir švietimo įstaigų ir 5 – biudžetinių kultūros įstaigų projektai. Papildomai pagal atskirą kultūros

projektų finansavimo programą tik biudžetinėms įstaigoms skiriama 26 500 Eur projektų vykdymui. Be to, savivaldybėje, vykdant kultūros ir meno stipendijų kūrėjams programą, finansavimas skiriamas ir fiziniams asmenims, kur asmeniui gali būti skiriama 1000 Eur mėnesiui, o maksimali stipendijos trukmė – 6 mėnesiai.

Tikslinga įvertinti kultūros srityje veikiančių NVO poreikius ir ieškoti būdų šio sektoriaus organizacijoms aktyviau bendradarbiauti išnaudojant savivaldybės valdomą turtą ir finansinius resursus, skiriamus šio turto išlaikymui kasmet. Dalis organizacijų savo veiklai naudoja kultūros įstaigų ar kitas patalpas, tačiau ne visais atvejais šių patalpų naudojimo teisinis statusas yra aiškiai reglamentuotas ar atnaujintas.

Šios viešosios politikos srityje tikslinga įvertinti savivaldybės biudžetinių įstaigų išlaikymo kaštus, finansuoti konkurso būdu ilgalaikius projektus, vystyti akreditacijos būdu teikiamų kultūros paslaugų finansavimą, svarstyti galimybę mažus projektus finansuoti skiriant tiesiogines dotacijas (*voucher* principu) ne tik meno kūrėjams (fiziniams asmenims), bet ir nepavaldžioms kultūros organizacijoms. Projektų vykdytojams savivaldybė galėtų sudaryti sąlygas viešąsias paslaugas teikti jos valdomuose visuomeninės paskirties objektuose. Daugumoje savivaldybių jau ir šiuo metu veikia kultūros ir meno tarybos, teikiančios rekomendacijas finansuoti profesionalų ir mėgėjišką meną bei kultūros projektus. Tačiau vis dar išlieka institucinis kultūros centrų, meno būrelių, jaunimo teatrų ir kitų įstaigų išlaikymas. Sprendimas Dauparų bendruomenės daugiafunkciniame centre įkurti ne tik patalpas bendruomenės namų veiklai, bet ir sveikatingumo centrui, J. Lankučio viešosios bibliotekos ir Gargždų kultūros centro filialams yra pavyzdys, kaip vienas pastatas gali būti funkcionaliai, ekonomiškai ir efektyviai naudojamas skirtingų savivaldybei pavaldžių ir nepavaldžių organizacijų. Dauparų bendruomenės daugiafunkcinio centro įveiklinimo iniciatyva vertintina kaip geras pavyzdys, kuris galėtų būti plėtojamas ir kitose savivaldybės seniūnijose.

2.2. Sportas

Klaipėdos rajono savivaldybės pavaldume veikia 1 biudžetinė sporto įstaiga ir 2 VŠĮ:

- BĮ Klaipėdos r. sporto centras
- VŠĮ „Gargždų futbolas“
- VŠĮ „JJ krepšinio akademija“

(dalininko dalis sudaro 34 % tarp 32 kitų dalininkų)

Sporto srityje veikiančių
NVO > 60

Savivaldybėje patvirtinta gyventojų fizinio aktyvumo plėtros bei sportininkų, reprezentuojančių Klaipėdos rajono savivaldybę, ugdymo, dalyvavimo pasaulio, Europos, Lietuvos aukšto meistriško sporto varžybose, rėmimo programos. Pagal šias programas įstaigoms (įskaitant ir tiesioginį finansavimą viešosioms įstaigoms) finansuoti savivaldybė skiria iki 2 mln. Eur, iš kurių apie 100 tūkstančių Eur konkurso būdu skiriama 5–7 NVO, veikiančioms sporto srityje.

Taip pat ir kitos programos – Sportininkų ir jų trenerių skatinimo už pasiektus sporto laimėjimus programa, pagal kurią premijos gali būti skiriamos sportininkams ir jų treneriams, nepriklausomai nuo to, kokiai sporto organizacijai jie priklauso, jei atitinka nustatytus reikalavimus. Klaipėdos rajone organizuojamų sporto renginių dalinio finansavimo programa, pagal kurią finansavimas konkurso būdu skiriamas sporto renginius organizuojančioms organizacijoms. Vaikų žaidimo, sporto aikštelių, lauko ir vidaus treniruoklių įrengimo ir priežiūros Klaipėdos rajono savivaldybės seniūnijose programa, kuri įgyvendinama atsižvelgiant į seniūnijų seniūnaičių sueigų metu ir kitais būdais savivaldybei pateiktus bendruomenių, seniūnijų bei kitų suinteresuotų subjektų poreikius.

Tikslinga įvertinti būtinybę savivaldybei būti dalininku dviejose viešosiose įstaigose – VŠĮ „Gargždų futbolas“ bei VŠĮ Klaipėdos krašto buriavimo sporto mokykla „Žiemys“. Savivaldybei, net nesant šių įstaigų dalininke, minėtos įstaigos galėtų lygiomis teisėmis su kitomis sporto NVO dalyvauti projektų atrankos konkurse ir gauti finansavimą savo veiklai vykdyti.

Geras pavyzdys – Klaipėdos miesto savivaldybė yra pirmoji ir šiuo metu viena iš 2 savivaldybių Lietuvoje, kuri reformavo sporto sektorių iš neefektyvios, dešimtmečiais nusistovėjusios sporto organizavimo sistemos. Reforma, prasidėjusi dar 2014 metais, turi reikšmingų pasiekimų organizuojant savivaldybės sporto paslaugų teikimą. Pagrindiniai pokyčiai – įvestas savivaldybės „sportuojančio vaiko“ krepšelis, administruojamos visos viešos sporto bazės ir viešai paskirstomos visoms sporto organizacijoms pagal jų poreikius ir derinant grafikus. Tai leido įtraukti naujus ir perspektyvius trenerius, o surinkus sportuojančių vaikų grupes ir gauti savivaldybės *krepšelį*. Tapo aišku, kurios bazės buvo „fiktyviai“ užimtos (dėl neegzistuojančių vaikų sąrašo), o kurios turi itin didelę paklausą. Be to, reforma paskatino augimą kritinės jaunų sportininkų masės, kuri šiandieną gali išsakyti savo nuomonę ir poreikius, kas suteikia galimybę ir jauniems žmonėms prisidėti prie sporto srities politikos formavimo ir valdymo Klaipėdos miesto savivaldybėje.

Kita savivaldybė – tai Tauragės rajono, kuri skiria apie 1 200 Eur metinį vaiko „krepšėlį“ neformaliajam sporto ugdymui, biudžete tam suformavusi metinę apie 500 tūkst. siekiančią Eur programą. Finansavimą gali gauti bet kuri organizacija – tiek savivaldybei pavaldžios biudžetinės ar viešosios įstaigos, tiek ir sporto srityje veikiančios NVO ar kiti privatūs sporto paslaugų teikėjai. Pagal neformaliajam ugdymui skirtą programą per praėjusius metus skaičiuojama, kad net 75 % vaikų dalyvavo neformaliojo ugdymo užsiėmimų veiklose.

2.3. Socialinės paslaugos

Klaipėdos rajono savivaldybės pavaldume veikia 5 biudžetinės socialinės srities įstaigos:

- Klaipėdos r. paramos šeimai centras
- Priekulės socialinių paslaugų centras
- Gargždų socialinių paslaugų centras
- Viliaus Gaigalaičio globos namai
- Gargždų atviras jaunimo centras

Socialinėje srityje veikiančių
NVO > 170

Šioms biudžetinėms įstaigoms iš savivaldybės biudžeto skiriama apie 20 mln. Eur finansavimo. Savivaldybėje aktyviai veikia per 100 vietos bendruomeninių ir kitų socialinėje srityje dirbančių NVO, kurios dalyvauja savivaldybės organizuojamuose socialinių projektų bei socialinių paslaugų teikimo konkursuose. Nevyriausybinių organizacijų projektai finansuojami pilnai, iš dalies arba iš jų perkamos specializuotos paslaugos.

Verta pažymėti, kad Klaipėdos rajono savivaldybėje tarp viešųjų įstaigų, turinčių didžiausias pajamas, yra socialinėje srityje veikiančios organizacijos, kurių metinis biudžetas viršija milijoną eurų. Taip pat nemažai bendruomeninių organizacijų generuoja, sąlyginai, dideles pajamas, tad verta būtų toliau plėtoti strateginę kryptį formuojant socialinei sričiai skiriamą finansavimą šia linkme.

Šios viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo metu, vykdant sveikatos prevencijos ir socialinio užimtumo veiklas, savivaldybė galėtų sukurti tarpinstitucinę programą tokių projektų veikloms finansuoti. Tai sudarytų tinkamas sąlygas įvairių ligų pacientus vienijančių organizacijų, neįgalųjų, socialiai pažeidžiamų grupių užimtumo, (re)integracijos į visuomenę ar darbo rinką projektų pasiūlai savivaldybės teritorijoje.

Pavyzdžiui, NVO galėtų būti aktyviai įtraukiamos į savivaldybių teikiamos socialinės rūpybos ir globos paslaugos (socialinių darbuotojų per socialinės paramos centrus) teikimą, kur sukuriamą pridėtinę vertę būtų betarpiškas paslaugų teikėjų ryšys su socialinės paslaugos gavėju, t. y. ne tik privalomos paslaugos suteikimas, bet ir abipusis bendravimas, įsiklausymas, moralinė bei dvasinė pagalba. Verta atkreipti dėmesį į tai, jog Europos Sąjungos parama neturėtų būti skiriama išskirtinai tik biudžetinėms ar savivaldybių įsteigtoms viešosioms įstaigoms. Tam būtina sudaryti konkursines sąlygas visiems suinteresuotiems veikėjams dalyvauti lygioje konkurencinėje kovoje dėl projektų atrankos ir paslaugų teikimo.

2.4. Švietimas

Klaipėdos rajono savivaldybės pavaldume veikia 24 biudžetinės švietimo įstaigos:

- 5 ikimokyklinio ugdymo (darželis) įstaigos
- 15 bendrojo ugdymo (mokykla) įstaigų
- 2 neformalaus švietimo įstaigos
- 2 švietimo pagalbos įstaigos

Švietimo srityje veikiančių NVO
> 45

Šioms biudžetinėms įstaigoms savivaldybė skiria per 50 mln. Eur. Savivaldybėje taip pat veikia apie 20 ikimokyklinio, formaliojo ir neformaliojo švietimo organizacijų (didžioji jų dalis – NVO), kurioms iš savivaldybės biudžeto, įskaitant ir iš valstybės biudžeto skiriamą tikslinį finansavimą, skiriama daugiau kaip 7 mln. Eur, kuriuos sudaro valstybės skiriamos dotacijos ir savivaldybės kompensacijos. Detalią informaciją apie šias organizacijas ir jų pajamas galima rasti priede Nr. 6.

Verta pabrėžti, jog visose Lietuvos savivaldybėse didžiąją metinio biudžeto dalį sudaro išlaidos švietimo sistemai, tačiau biudžeto paskirstymas valstybės deleguotoms švietimo funkcijom, gali būti formuojamas arba finansuojant tik pavaldžias biudžetines įstaigas, arba taikant mišrų būdą – finansuojant ir biudžetines įstaigas, ir savivaldybei nepavaldžias įstaigas.

Teigiamai vertinamas faktas, jog savivaldybė analizuoja švietimo sistemos būklę ir esamus poreikius – per pastaruosius kelis metus buvo reorganizuotos ar išregistruotos ikimokyklinio (6 darželiai) bei pagrindinio ugdymo (6 mokyklos) įstaigos. 2024 metais įkurta viena nauja mokykla - Klaipėdos r. Sendvario „Saulės“ mokykla, biudžetinė įstaiga. Šiuo atveju verta pabrėžti, kad Klaipėdos rajone sparčiai plėtojasi ir pačių gyventojų iniciatyva kuriamos švietimo NVO, teikiančios ikimokyklinio, formaliojo ir neformaliojo švietimo ir ugdymo paslaugas.

Teigiamai vertinamas savivaldybės sprendimas konkurso būdu finansuoti suaugusiųjų (trečiojo amžiaus) švietimo iniciatyvas, bet rekomenduojama įvertinti ir kitas šios veiklos finansavimo formas, kurios sukurtų mažiau administracinės naštos abiem pusėms. Pastarųjų metų pavyzdys, kai Klaipėdos rajono savivaldybė įsigijo papildomas paslaugas darbui su jaunimu gatvėje iš NVO ir bendradarbiauja jas teikiant, rodo potencialą plėtoti bendradarbiavimą neformaliojo jaunimo švietimo ir darbo su jaunimo srityje.

Tikslinga įvertinti savivaldybės teritorijoje veikiančių papildomo (neformalaus) vaikų ir jaunimo ugdymo įstaigų (pvz. biudžetinės įstaigos Gargždų atviras jaunimo centras, Gargždų vaikų ir jaunimo laisvalaikio centras) kaštus ir bendradarbiaujant su jaunimo srityje veikiančiomis organizacijomis ieškoti tinkamiausių viešųjų paslaugų teikimo būdų.

Aktyvus bendradarbiavimas su NVO padėtų savivaldybei užtikrinti, kad tiek savivaldybei pavaldžiose, tiek ir nepavaldžiose ugdymo įstaigose būtų užtikrintas įtraukusis ugdymas, apimant ir specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP), tiek ir socialinės, ekonominės, kultūrinės (SEK) atskirties vaikų mokymosi elgesio problemų sprendimą. Šiems iššūkiams spręsti savivaldybė galėtų per specialias programas ar dalį ūkio dalies lėšų skirti nepavaldžioms švietimo įstaigoms. Klaipėdos rajone veikiančių savivaldybei nepavaldžių įstaigų sąrašas ir jų pajamos pateikiamas priede Nr. 6.

VIII. PILIEČIŲ Į(SI)TRAUKIMAS Į SPRENDIMŲ PRIĖMIMO PROCESUS

1. Piliečių įtraukimo į sprendimų priėmimo procesus svarba

Per paskutinius kelis dešimtmečius Lietuva tiek nacionaliniu, tiek ir vietos savivaldos lygiu daug investavo į viešojo administravimo modernizavimą.. Šiuo metu analizuojamos galimybės stiprinti aktyvų pilietiškumą bei plėsti piliečių dalyvavimą viešosios politikos formavimo ir viešųjų paslaugų teikimo procesuose.

Lietuvos strateginiai dokumentai, pavyzdžiui, strategija „Lietuva 2030“, 2014–2020 metų Nacionalinės pažangos programa ir 2021–2030 metų Nacionalinis pažangos planas, taip pat ir Viešojo valdymo tobulinimo programa, pripažįsta aktyvaus pilietiškumo ir piliečių įsitraukimo į politikos formavimą bei paslaugų teikimą didinimo svarbą. Lietuva ėmėsi svarbių žingsnių tobulinti teisinę ir politinę sistemą, siekdama modernizuoti viešąjį administravimą, didinti efektyvumą bei našumą ir palaikyti atskaitomybę bei skaidrumą, kuriant kontekstą, kuriame piliečiai įsitrauktų į viešosios politikos formavimo procesą ir viešųjų paslaugų teikimą.

[Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos \(EBPO\) analizė](#) rodo, kad informacijos teikimas žmonėms, konsultavimosi galimybės ir piliečių įsitraukimas gerina viešojo administravimo veiksmingumą ir efektyvumą bei didina viešojo sektoriaus, kaip visumos, skaidrumą ir atskaitomybę.

Informacijos prieinamumas didina viešąją priežiūrą, o viešos konsultacijos padeda priimti politiką ir teikti paslaugas, geriau atitinkančias gyventojų poreikius. Piliečių įsitraukimas išlaisvina viešojo sektoriaus potencialą eksperimentuoti su novatoriškomis viešųjų paslaugų bendro kūrimo ir teikimo praktikomis ir turi teigiamą poveikį visuomenės pasitikėjimui, o tuo pačiu – geram valdymui ir demokratinių institucijų stiprinimui.

EBPO pabrėžia, Lietuvos trečiojo sektoriaus vystymo svarbą didinant galimybes ir bendradarbiauti su visose savivaldybėse veikiančiomis NVO tarybomis. Bendradarbiavimo su NVO kuriant ir teikiant viešąsias paslaugas galimybių didinimas bei didesnio finansavimo skyrimo galimybės yra vienas pagrindinių iššūkių, kuriam savivaldybės turi skirti ypatingą dėmesį.

[EBPO pateikti atviro ir įtraukaus viešosios politikos formavimo principai](#) paremti tokiomis būtinomis atviros valdžios komponentėmis kaip skaidrumas, integralumas (angl. *integrity*), atskaitomybė ir suinteresuotųjų šalių dalyvavimas. Dvi iš šių komponentių implikuoja, kad institucijos, besivadovaujančios atviros valdžios principais, turėtų suteikti visoms suinteresuotosioms šalims, įskaitant piliečius, „lygias ir teisingas galimybes būti informuotiems ir kad su jais būtų konsultuojamasi, aktyviai įtraukti juos į visus politikos ciklo etapus“, taip pat „skatinti novatoriškus veiksmingo bendradarbiavimo su suinteresuotosiomis šalimis būdus, siekiant sulaukti idėjų ir kartu kurti sprendimus“.

Piliečių įsitraukimo į viešųjų sprendimų priėmimą reikšmė:

- Jie priima sprendimus, turinčius įtakos jų pačių gyvenimui: sprendimai, kuriuos kiekvieną dieną priima politikai ir valstybės tarnautojai vietos, regioniniu ir nacionaliniu lygiu, daro tiesioginį poveikį piliečių kasdienybei ir ateičiai. Kai kurie iš tų sprendimų gali turėti labai svarbų asmeninį poveikį (pavyzdžiui, dėl išsilavinimo, kaimynystės ar mokesčių). Priimančiai viešuosius sprendimus stengiasi pasirinkti geriausius įmanomus variantus, tačiau jie ne visada numato, kaip šie sprendimai paveiks skirtingus žmones. Būtent todėl piliečiams svarbu pasinaudoti dalyvavimo galimybėmis priimant tuos sprendimus, kurie gali turėti įtakos jų bendruomenėms. Tik dirbdami kartu piliečiai gali priimti geriausius įmanomus sprendimus visiems, nes tai leidžia pasinaudoti kolektyviniu intelektu.
- Tai yra galimybė išmokyti naujų dalykų ir išsiugdyti naujų įgūdžių: įsitraukus į pilietinio dalyvavimo veiklas, atsiveria galimybės patirti ką nors naujo ir prasmingo, susitikti su kitais savo bendruomenės nariais, kartu mokytis įvairių dalykų klausant skirtingų ekspertų, turint galimybę iš arti patirti, kaip priimami viešieji sprendimai. Tai taip pat yra galimybė įgyti naujų įgūdžių, ypač tokių, kurie yra susiję su demokratiniu veiksmumu (angl. *fitness*), gebėjimu imtis aktyvaus piliečio vaidmens. Pavyzdžiui, tokių kaip empatija, aktyvus klausymasis, svarstymai ir kritinis mąstymas.
- Tai sukelia savirealizacijos ir pasididžiavimo jausmą: darbas su kitais padeda generuoti idėjas ir leidžia priimti geresnius sprendimus, kurie teigiamai paveiks piliečių bendruomenę, miestą ar šalį, o tai yra labai rimta ir atsakinga užduotis. Atsižvelgti į kiekvieno poreikius ir ieškoti bendro sprendimo nėra lengva užduotis, tačiau tai suteikia daug džiaugsmo, kai yra įgyvendinama. Nedažnai piliečiai turi galimybę dalyvauti veikloje, taip glaudžiai susijusioje su bendra gerove.

Piliečių dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose galima apibrėžti ir kaip:

- piliečių prieigą prie informacijos;
- įtaką priimant viešosios politikos sprendimus ir juos įgyvendinant;
- dalyvavimą demokratinuose procesuose – individualiai arba kaip organizuotų grupių daliai – tiek komunikuojant, tiek ir viešais veiksmais (įskaitant rinkimų kampanijas ir rinkimus), kai viešieji interesai vyrauja lyginant su privačiais;
- įsitraukimą į politinį procesą ir darbą bendruomenės labui; priemonę pasitikėjimui institucijomis užtikrinti, nes piliečių dalyvavimu yra artikuliuojami piliečių poreikiai ir užtikrinama valstybės pareigūnų atskaitomybė (Matonytė, 2011).

2. Klaipėdos rajono NVO tarybos veikla ir kitos savivaldybės komisijos/tarybos

Visose 60-tyje Lietuvos savivaldybių privalo būti sudaryta savivaldybės NVO taryba. Tai reglamentuoja Lietuvos Respublikos nevyriausybinų organizacijų plėtros įstatymo 6 straipsnis. Savivaldybės NVO taryba yra patariamoji institucija, veikianti savivaldybės lygmeniu, skirta skatinti NVO veiklą ir stiprinti bendradarbiavimą su savivaldybe ir jai pavaldžiomis institucijomis bei įstaigomis.

NVO tarybos veiklos pagrindiniai principai:

- Sudėtis: ne daugiau kaip 50 % savivaldybės institucijų ir įstaigų atstovų ir ne mažiau kaip 50 % savivaldybės teritorijoje veikiančių NVO atstovų.
- Kadencija: 2 metai.
- Tarybos nariai dirba visuomeniniais pagrindais – už veiklą taryboje atlygis neskiriamas.

Remiantis Lietuvos Respublikos nevyriausybinų organizacijų plėtros įstatymo 6 straipsnio 6 dalimi, savivaldybėse, kuriose gyventojų skaičius neviršija 100 000, NVO tarybai gali būti pavestos ir bendruomeninių organizacijų (toliau – BO) tarybos funkcijos.

Iki 2026 metų Klaipėdos rajono savivaldybėje veiklą vykdė abi patariamosios tarybos. Nuo 2018 metų Nevyriausybinų organizacijų ir informacijos centras atlieka savivaldybių NVO tarybų veiklos vertinimą. Tyrimo tikslas – įvertinti NVO tarybų veiklos efektyvumą, jų kuriamą naudą bei poveikį NVO sektoriaus plėtrai Lietuvoje. 2025 metų NVO tarybų efektyvumo indeksas ir

tyrimo rezultatai skelbiami specialiame tinklapyje www.nvotarybos.lt, kur Klaipėdos rajono NVO tarybos veikla vertinama gerai ir gali būti pavyzdžiu kitoms Lietuvos savivaldybėms.

Be NVO tarybos Klaipėdos rajono savivaldybėje veikia šios komisijos / tarybos: 10 tarybų ir 25 komisijos. Žalia spalva pažymėtos komisijos / tarybos yra privalomos pagal įstatymus.

Nr.	Klaipėdos rajono savivaldybės patariamąsios tarybos
1	Klaipėdos rajono savivaldybės nevyriausybių organizacijų taryba (privaloma)
2	Klaipėdos rajono savivaldybės jaunimo reikalų taryba (privaloma)
3	Klaipėdos rajono savivaldybės bendruomenės sveikatos taryba (privaloma)
4	Klaipėdos rajono savivaldybės bendruomeninių organizacijų taryba (privaloma, kai >100 tūkst. gyv.; sujungta su NVO taryba)
5	Klaipėdos rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba
6	Klaipėdos rajono savivaldybės bendradarbiavimo taryba
7	Klaipėdos rajono savivaldybės viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų stebėtojų taryba
8	Klaipėdos rajono savivaldybės turizmo taryba
9	Klaipėdos rajono savivaldybės kultūros taryba
10	Klaipėdos rajono savivaldybės asmens su negalia gerovės taryba

Nr.	Klaipėdos rajono savivaldybės patariamiosios komisijos
1	Klaipėdos rajono savivaldybės antikorupcijos komisija (privaloma)
2	Klaipėdos rajono savivaldybės etikos komisija (privaloma)
3	Klaipėdos rajono savivaldybės peticijų komisija (privaloma)
4	Klaipėdos rajono savivaldybės neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimo komisija (privaloma)
5	Klaipėdos rajono vaiko gerovės komisija (privaloma)
6	Klaipėdos rajono saugaus eismo komisija (privaloma)
7	Klaipėdos rajono ekstremalių situacijų komisija (privaloma)
8	Klaipėdos rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisija
9	Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento keitimo komisija
10	Klaipėdos rajono savivaldybės verslo įmonių apdovanojimų komisija
11	Klaipėdos rajono savivaldybės nusikalstamumo prevencijos komisija
12	Klaipėdos rajono savivaldybės narkotikų kontrolės komisija
13	Klaipėdos rajono savivaldybės socialinės paramos teikimo komisija
14	Klaipėdos rajono savivaldybės infrastruktūros plėtros rėmimo programos komisija
15	Klaipėdos rajono savivaldybės akcijų privatizavimo komisija
16	Klaipėdos rajono savivaldybės daugiabučių gyvenamųjų namų ir jų aplinkos atnaujinimo rėmimo programos lėšų skyrimo komisija
17	Klaipėdos rajono savivaldybės sodininkų bendrijų specialiosios rėmimo programos paraiškų vertinimo komisija
18	Klaipėdos rajono savivaldybės žemės ūkio ir kaimo plėtros rėmimo programos vertinimo komisija
19	Klaipėdos rajono savivaldybės Gargždų miesto garbės piliečio vardo kandidatų atrankos komisija
20	Klaipėdos rajono savivaldybės tradicinių religinių bendruomenių ir bendrijų rėmimo programos prašymų vertinimo komisija
21	Klaipėdos rajono savivaldybės smulkiojo verslo rėmimo programos vertinimo komisija
22	Klaipėdos rajono savivaldybės Klaipėdos rajone organizuojamų sporto renginių rėmimo paraiškų vertinimo komisija
23	Klaipėdos rajono savivaldybės žymių žmonių, istorinių datų, įvykių atminimo įamžinimo komisija
24	Klaipėdos rajono savivaldybės želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo komisija
25	Klaipėdos rajono savivaldybės premijų sportininkams ir jų treneriams skyrimo komisija

Didelis patariamųjų tarybų ir komisijų skaičius rodo proaktyvų savivaldybės norą įtraukti NVO ir piliečius į sprendimo priėmimo procesus. Analizės eigoje atliktų interviu su ekspertais metu buvo pastebėta, kad patariamiosios tarybos nesukuria laukiamo rezultato, dažnai atlieka tik formalią sprendimų derinimo su suinteresuotos visuomenės atstovais funkciją. Atkreiptinas dėmesys į tarybų narių laiko ir motyvacijos trūkumą. Susipažinus su [NVO tarybos veiklos ataskaita už 2024 metus](#) (2025 metų veiklos ataskaita dar nėra skelbiama savivaldybės tinklalapyje), pastebėta, kad taryba pateikė tik vieną pasiūlymą savivaldybės tarybai (pasiūlymas finansavimo tvarkos aprašui), nors pasiūlymų teikimas yra viena iš pagrindinių įstatymu NVO tarybai pavestų vykdyti funkcijų.

Struktūruotų interviu su Klaipėdos rajono savivaldybėje jaunimo, sporto ir švietimo srityse veikiančių NVO vadovais bei politikais ir jų padėjėjais, atliktų 2026 m. vasario 9 – kovo 4 dienomis, metu pastebėta, kad didelis, bet realios pridėtinės vertės nekuriančių patariamųjų tarybų ir komisijų skaičius rodo neefektyvų administracinių resursų naudojimą, nes administracijos specialistai tiesiog apkraunami administracine posėdžių rengimo ir jų dokumentavimo našta. Nepaisant to, svarbu pabrėžti, kad savivaldybių patariamosios komisijos (tarybos, darbo grupės) atlieka svarbų vaidmenį vietos savivaldoje, užtikrindamos skaidresnę, labiau įtraukiantį ir ekspertiniu vertinimu grįstą valdymą ir veikia kaip tiltas tarp savivaldybės institucijų ir bendruomenės/ekspertų, didinant vietos valdžios atvirumą ir veiklos kokybę. Jų nauda pasireiškia šiais pagrindiniais aspektais:

- **Nevyriausybinių sektoriaus įtraukimas.** Savivaldybių NVO, jaunimo, šeimos tarybos, kurių ne mažiau kaip pusę narių sudaro NVO atstovai, tiesiogiai dalyvauja formuojant viešąją politiką savivaldybėje.
- **Specializuotų klausimų nagrinėjimas.** Komisijos ir/ar tarybos (pvz., želdynų ir želdinių, korupcijos prevencijos, etikos, saugaus eismo, civilinės saugos ar smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos) sudaromos konkrečioms klausimams nagrinėti, projektų rengimui ir vertinimui, pasitelkiant specialistus iš vietos bendruomenės.
- **Ekspertinės nuomonės užtikrinimas.** Komisijose dirba savo sričių specialistai ir ekspertai, kurie teikia profesionalias rekomendacijas savivaldybės administracijai ir tarybai.
- **Sprendimų pagrįstumas.** Patariamosios komisijos ir tarybos padeda savivaldybės tarybai priimti geriau argumentuotus, labiau visuomenės poreikius atitinkančius sprendimus.

Tad siekiant užtikrinti kokybišką ir produktyvų NVO ir piliečių įtraukimą į sprendimo priėmimo procesus, Klaipėdos rajono savivaldybei tikslinga įsivertinti esamą patariamųjų tarybų ir komisijų skaičių, investuoti į patariamųjų tarybų veiklą, skirti pakankamus administracinius resursus šių tarybų bei komisijų narių kompetencijų bei motyvacijos stiprinimui. Kitų svarstomosios demokratijos modelių, tokių kaip piliečių asamblėja, piliečių planavimo grupės, Ostbelgieno modelis ir kt., savivaldybė netaiko.

Svarstymų demokratijos modelių įvairovė yra itin gausi, tad svarbu atsirinkti, kurį modelį parankiausia naudoti iškeltam klausimui svarstyti. Modelis priklauso nuo to, kokios apimties ir svarbos klausimas, kokią dalį visuomenės paliestų pokyčiai. Esant mažesniems laiko,

žmogiškiems ar finansiniams ištekliams, patariama rinktis mažesnius formatus, trunkančius kelias dienas. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija iš viso išskiria 12 svarstomosios demokratijos modelių, kurie skirstomi į pagrindines grupes:

- Informuotos piliečių rekomendacijos (modeliai – piliečių asamblėja, piliečių panelė/komisija, konsensuso konferencija, planavimo grupė),
- Piliečių nuomonė politikos klausimais (modeliai – G1000, piliečių taryba, piliečių dialogas, svarstomoji apklausa, World Wide Views),
- Informuotas piliečių vertinimas (modeliai – piliečių iniciatyvos peržiūra),
- Nuolatinis svarstomasis modelis (modeliai – Ostbelgien modelis, miesto stebėsena).

Šie modeliai gali prisidėti siekiant skirtingų tikslų. Bendrakūryba užsiimama piliečių tarybose, kur vizija kuriama labiau lokaliame lygmenyje. Atviresnio formato panelės gali leisti pasiekti daugiau įvairesnių susitarimų, tačiau, jei reikia spręsti specifinį klausimą, itin svarbu nustatyti taisykles.

Dažniausiai naudojamas variantas – piliečių panelės. Tai – klasikinis, senas modelis, kurio metu kuriamos informuotos politikos rekomendacijos, o pats procesas vyksta gan greitai. Daugiau informacijos apie modelius ir praktinį jų taikymą galite rasti [E. pilietis platformoje](#).

IX. LITERATŪRA

1. Klaipėdos rajono savivaldybė
 - www.klaipedos-r.lt
2. Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR finansų ministerijos
 - www.vmi.lt
 - <https://www.vmi.lt/evmi/paramos-gaveju-ir-politiniu-organizaciju-duomenys>
 - https://www.vmi.lt/evmi/-/vmi-pradedas-gpm-paramos-pervedim-c4-85?redirect=%2Fevmi%2Fnaujienos%3Fp_p_id%3Dcom_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_lfJQahxX8L2D%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_r_p_categoryId%3D1518367%26com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_lfJQahxX8L2D_delta%3D10%26p_r_p_resetCur%3Dfalse%26com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_lfJQahxX8L2D_cur%3D2
3. Valstybės įmonė Registrų centras
 - <https://www.registrucentras.lt/atviri-duomenys-ir-statistika/gyventoju-skaicius-pagal-apskritis>
 - <https://www.registrucentras.lt/atviri-duomenys-ir-statistika>
4. Nevyriausybinų organizacijų informacijos ir paramos centras
 - www.aciujums.lt
 - www.nipc.lt
 - www.nvotarybos.lt
 - Savivaldybių ir nevyriausybinų organizacijų bendradarbiavimo metodika.
 - Nevyriausybinų organizacijų plėtros koncepcija.
5. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
 - https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2015/08/lithuania-fostering-open-and-inclusive-policy-making_g1g55ff3/9789264235762-en.pdf
 - OECD. Engaging Citizens in Cohesion Policy. DG REGIO and OECD Pilot Project Final Report, 2022, p. 11–12.
 - https://oecd-opsi.org/case_type/opsi/
6. LR nevyriausybinų organizacijų plėtros įstatymas
 - <http://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d1e6be90747611e3b675ad30753d4b1b/zBtzcTLUxZ>
7. Matonyte I. Civic Participation. Kn. B. Badie, D. Berg-Schlosser and L. Morlino (Red.), International Encyclopedia of Political Science (pp. 249–255). Thousand Oaks, CA: Sage 2011.

X. PRIEDAI

Priede (PDF formatu) pateikiama informacija:

- Priedas Nr. 1 – Bendras organizacijų (asociacijų, viešųjų įstaigų bei labdaros ir paramos fondų) sąrašas
- Priedas Nr. 2 – Organizacijų, turinčių NVO žymą ir Paramos gavėjo statusą ir jų neturinčių, sąrašas
- Priedas Nr. 3 – Organizacijų, į savo veiklą įtraukiančių savanorius (jų skaičius ir savanoriškai veiklai skirta laiko suma), sąrašas
- Priedas Nr. 4 – Organizacijų su 2024 metų biudžetais sąrašas
- Priedas Nr. 5 – Paramos sumos apskaičiuotos paramos gavėjams už 2024 m. ir pervestos 2025 metais Klaipėdos rajone
- Priedas Nr. 6 – Savivaldybei nepavaldžių organizacijų, teikiančių ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo paslaugas, bei jų metiniai biudžetai už 2024 metus, sąrašas
- Priedas Nr. 7 – NVO sąrašas, kuris yra sudaręs turto panaudos sutartis su savivaldybe
- Priedas Nr. 8 – Nevyriausybinių organizacijų teisinės aplinkos reglamentavimas Lietuvoje
- Priedas Nr. 9 – Gyventojų pajamų mokesčio dalies skyrimo nepelno siekiančioms organizacijoms įteisinimo chronologija
- Priedas Nr. 10 – Vykdytų ekspertinių interviu bendros įžvalgos
- Priedas Nr. 11 – Vykdytos NVO apklausos rezultatų apžvalga
- Priedas Nr. 12 – Vykdytų teminių diskusijų su Klaipėdos rajone veikiančiomis NVO apžvalga

